

8/2024

report

JEDNIČKOU JE BECKY

strana 32

Hodnocení časopisu Ministerstva obrany ČR – A Report za 1. pol. 2024

Pro zlepšování obsahu časopisu budeme rádi za kompletní vyplnění dotazníku. Vyplnění vám zabere maximálně tři minuty. Děkujeme!

* Povinné

1. Jak se vám líbí časopis A Report? *

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

Vůbec nelíbí

Velmi líbí

2. Jak jste spokojeni s obsahovou skladbou časopisu? *

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

Absolutně
nespokojen/a

Velmi spokojen/a

3. Jak vás zajímají tato témata? *

	Nezajímá	Jak kdy	Nevím	Zajímá
Armáda (technika, výcvik, mise...)	☐	☐	☐	☐
Ministerstvo (politika, akvizice, projekty...)	☐	☐	☐	☐
Historie (události, váleční veteráni...)	☐	☐	☐	☐
Sport a volnočasové aktivity	☐	☐	☐	☐
Poradna (právní, zdravotní, služební...)	☐	☐	☐	☐
Akce (na veřejnosti, konference...)	☐	☐	☐	☐

A REPORT MŮŽE BÝT LEPŠÍ I DÍKY VÁM

Vážení čtenáři,

záleží nám na vás. Po načtení QR kódu se dostanete na internetový dotazník. Budeme rádi, když ho celý vyplníte. Zabere vám to maximálně tři minuty. Chceme obsah časopisu zlepšovat a ty tři minuty nám v tom mohou hodně pomoci.

Díky za váš čas!

OBSAH

SRDCAŘ	4
BAHNA 2024	10
ROK PŘÍPRAV SE VYPLATIL	12
NATO NA JIHOVÝCHODĚ EVROPY	16
CHORVATSKÁ ARMÁDA ZBLÍZKA	20
CHIRURGIE NA DÁLKU	24
RODINNÉ STŘÍBRO ZE SLAVIČINA	26
„ZBRAŇOVKA“ PRO ZEMI NIKOHO	30
JEDNIČKOU JE BECKY	32
V MLADKOVĚ BODOVAL Y HERRICK	35
ZDRAVOTNICKÁ ŠESTIKOLKA PRO UKRAJINU	36
NÁMĚŠŤ PLNÁ PREMIÉR	37
DĚTI HRDINŮ	39
KRAJINA POD PALBOU	40
OTISK VÁLKY VE TVÁŘI	42
POVSTÁNÍ V BAŽINĚ LŽÍ A LEGEND	44

PŘÍLOHA

duklasport

ARMÁDNÍ MISTROVSTVÍ SVĚTA CISM V PARAŠUTISMU	48
NA OLYMPIJSKÉ HRY V PAŘÍŽI SE KVALIFIKOVALO 29 SPORTOVců ASC DUKLA	50
VESELÝ SE CHTĚL LOUČIT S OŠTĚPEM V RUCE, ZDRAVÍ BYLO PROTI. S ATLETIKOU PROŽIL KRÁSNÉ ČASY	52

SRDCAŘ

 ROZHOVOR

Vojákem se stal ze vzdoru kvůli mamince, která si jeho působení v uniformě nepřála. Brigádní generál ve výslužbě Vladimír Trněný ale svého rozhodnutí nikdy nelitoval. „Všechny mé vojenské etapy v kariéře mi dávaly smysl,“ říká. Nejvíce je spojován s misí UNPROFOR v bývalé Jugoslávii, kam odjel jako jeden z prvních už v březnu 1992 z funkce zástupce velitele praporu mírových sil jako velitel rekognoskační skupiny. Postupem času se vypracoval na velitele Výcvikového střediska mírových sil v Českém Krumlově. „Jsem hrdý na to, kolik osobností mise UNPROFOR vygenerovala, a to včetně současného prezidenta Petra Pavla. Ne vše bylo ideální, ale na misi vzpomínám rád.“ V misi se projevil jako ryzí srdcař, zažil tam ale dvě těžké chvíle: když jej Srbové veřejně označovali za vraha a když musel rodině Valešů oznámit, že jejich syn se už domů nevrátí. Nesnáší podrazy a neférové jednání. Dnes, v civilu, má to štěstí, že je stále s armádou v kontaktu, na zkrácený pracovní úvazek zpracovává problematiku UNPROFOR ve Vojenském historickém ústavu. Neustále se udržuje v kondici: „Cvičím, plavu, jezdím na kole.“

BRIGÁDNÍ GENERÁL V. V. ING. VLADIMÍR TRNĚNÝ

Narozen: 27. 7. 1957 v Olomouci. 1980–1981: velitel skupiny hloubkového průzkumu, 1981–1984: velitel roty hloubkového průzkumu, 1984–1987: náčelník výsadkové a padákové přípravy, 1990–1992: zástupce velitele praporu mírových sil rychlého nasazení, 1992: zástupce velitele praporu UNPROFOR, 1992–1993: velitel výcvikové základny mírových sil, 1993–1994: zástupce velitele praporu mírových sil OSN UNCRO v Chorvatsku, 1994: zástupce velitele výcvikové základny mírových sil, 1995–1996: velitel výcvikové základny mírových sil, 1996–1997: velitel 6. mechanizované brigády, 1997–2000: náčelník sekce mobilizační a plánovací, velitelství sil územní obrany, 2000–2002: náčelník operačního odboru operační sekce Generálního štábu, 2002–2003: zástupce náčelníka Vojenské zpravodajské služby, 2003–2004: zástupce ředitele Vojenského zpravodajství, 2005–2008: ředitel zabezpečení zpravodajské činnosti, 2008–2012: vojenský přidělenec ČR v Moskvě.

Proč jste se vlastně chtěl stát vojákem?

Když jsme po základní škole doma řešili, kam půjdu dál, otec, voják z povolání, dělal „mrtvého brouka“. A jelikož maminka byla zásadně proti, abych šel na vojenské gymnázium, schválně jsem se tam rozhodl jít. I s odstupem několika dekád musím konstatovat, že jsem se tehdy rozhodl správně.

Vaše chování mi evokuje legendárního herce Oldřicha Nového. Jak s takovou povahou může člověk uspět v armádě?

Tím srovnáním se cítím obrovsky poctěn, Nový nebyl jen gentlemanem na stříbrném plátně, ale i v osobním životě. V armádě se mi vždy vyplatilo, že jsem týmový hráč. Osobní ambice jsem nepotlačoval, ale vždy jsem se snažil, aby z mého úsilí profitoval kolektiv. Jsem toho názoru, že práci celého kolektivu žádná individualita nemůže nahradit. Ale abyste prorazil, musíte být současně i tak trochu vůdčím typem.

Co se vám v armádě povedlo a co byste naopak udělal jinak?

S čistým svědomím mohu říci, že bych neměnil nic. Měl jsem štěstí na nadřízené i kolektivy. Všechny etapy v mé kariéře mi dávaly smysl, ve Vimperku u průzkumného praporu, při mém krátkém působení na silách územní obrany, ve funkci zástupce velitele praporu mírových sil OSN UNPROFOR či velení u 6. mechanizované brigády, na Generálním štábu na operační sekci či u Vojenského zpravodajství.

Kdo byl v armádě vaším vzorem?

Pokud mám zmínit jedno jméno, tak velitel průzkumného praporu podplukovník Miloš Novák. K němu jsem nastoupil v roce 1980 a fascinovalo mě, jak empaticky se choval k ostatním a uměl jednat.

Čím konkrétně vás ovlivnil?

Nesvazoval nás nesmyslnými rozkazy a dopřával nám určitou volnost a samostatnost v jednání a rozhodování, kterou jsme však

nezneužívali. Tím jsme si vybudovali oboustrannou důvěru. Pro nás to byl „fajer“ velitel, náročný, rovný chlap, žádný alibista, a když bylo potřeba, za podřízené se postavil a neuhnul. A tím byl pro nás inspirací. Jsem přesvědčen, že jsme si od něho s Karlem Klinovským mnoho převzali. I my jsme se snažili vést podřízené k samostatnosti v rozhodování a dbali na fyzickou kondici. Pravděpodobně jsme to nedělali špatně, protože řadě z našich podřízených jsme pomohli nastartovat novou etapu v civilním životě. Vstúpili jsme jim sebevědomí ve vlastní schopnosti, bez které by se nedostali tam, kde nyní jsou.

Co vám dala služba u výsadkových a průzkumných jednotek?

Měl jsem štěstí, že jsem v rámci studia Vojenské vysoké školy ve Vyškově absolvoval ve 3. a 4. ročníku průzkumný směr. A zde jsem opět narazil na vynikající učitele. Klíčové je, kdo vás vede, kam vás směřuje a jaké hodnoty vám předkládá. Mne osud nasměroval k plukovníku Tribenekrovi, který byl už ve své době opravdovou kapacitou a pojmem.

Nesmírně jsme si ho vážili, neučil nás něco, co si nalouskal v knihách. Vše měl z vlastní zkušenosti. Vyškov, průzkumný směr i učitelé mě na roli výsadkáře dobře připravili. Bez toho bych u podřízených pravděpodobně neuspěl. Když viděli, že to, co po nich požadují, sám ovládám, získal jsem si jejich respekt. Například jsme absolvovali pochody s výzbrojí dlouhé až 70 kilometrů, já samozřejmě s nimi, místo toho abych seděl na kontrolním místě takzvaně na zadku.

NIKDO NEMĚL TU ZKUŠENOST

Hodily se vám tyto zkušenosti, když jste v roce 1990 nastoupil do Českého Krumlova k praporu mírových sil OSN?

Určitě. Navíc u průzkumáků působili vesměs velmi rozumní lidé, a proto jsme neplnili nesmyslné úkoly. A v tomto trendu, včetně výcvikových zkušeností, jsme pokračovali při přípravě příslušníků praporu mírových sil. A bývalých výsadkářů či průzkumáků se nás sešlo u praporu poměrně dost.

Co bylo na přípravě praporu mírových sil rychlého nasazení OSN nejtěžší?

Neexistovaly žádné zkušenosti z přípravy jednotek do misí OSN. Program výuky a výcviku v prvopočátcích jako první zpracoval plukovník Stanislav Žák. Jednalo se o průnik přípravy motostřeleckých jednotek a zkušeností z výcviku jednotek mírových sil rakouské armády, tradiční přispěvatelky do mírových operací. Programy přípravy nebyly svázány striktními pravidly a umožňovaly určitou flexibilitu. Proto jsme zařazovali do výcviku prvky z přípravy průzkumných a výsadkových jednotek. Navíc u praporu byly dvě ze tří rot výsadkové, takže nám to umožňovalo zařazovat mimo seskoků i aplikaci forem komplexního výcviku, přežití v terénu, činnost na pozorovacím stanovišti atd. Šlo nám o to, aby byl výcvik pro vojáky atraktivní a současně účelný. Nechtěli jsme,

Provedení průzkumného praporu 1983: zrychlený přesun roty hloubkového průzkumu na 4 km

MISÍ PROŠEL I PREZIDENT

V misi UNPROFOR sloužil současný prezident Petr Pavel, pozdější ministr obrany Jaroslav Tvrdík či pozdější náčelník Generálního štábu AČR Aleš Opat. Prosadili se i další. „Při setkání první vlny z roku 1992 jsem zjistil, že z tehdejších desátníků jsou nyní profesori, kandidáti věd nebo úspěšní podnikatelé,“ dodává Vladimír Trněný. „Ti kluci přičichli k určité zodpovědnosti a už jim přijde přirozené, že jsou to oni, kdo určí, jak se bude vše vyvíjet.“

aby si vojáci přípravu jenom „odkroutili“. Kluci byli díky tomu samostatní a naučili se věřit si.

Původně jste měli jet jinam než do bývalé Jugoslávie...

V období, kdy se jednotka mírových sil OSN zakládala, existovaly ve světě dvě senzitivní oblasti možného zasazení mírových sil OSN – Kambodža a Západní Sahara. Předběžně se počítalo, že by jednotka mohla působit v Africe. Proto příprava byla uzpůsobena tamní kultuře, klimatu i historii regionu. Nicméně začala eskalovat bezpečnostní situace v tehdejší Jugoslávii a musím přiznat, že rozhodnutí o našem zasazení v tomto regionu jsme přivítali. Klimatické podmínky, nižší míra jazykové bariéry a blízká mentalita místních pro nás byly nespornou výhodou. Určitě bychom zvládli i Afriku, ale na keňských vojácích v misi UNPROFOR jsme viděli, jak obtížné si zvykali na evropské podmínky – a obdobné problémy by nás jako Evropany čekaly v Africe.

Na působišti jste dorazil mezi prvními, co bylo vaším úkolem?

Měli jsme za úkol v průběhu jednoho měsíce zrekognoskovat prostor odpovědnosti praporu, stanovit úkoly, které bude náš prapor plnit, připravit prostory pro příjem praporu tak, aby jeho etablování bylo co nejrychlejší.

Z výcviku mezinárodního kurzu NACC ve VVP Boletice

K dispozici jsme dostali styčného důstojníka krajinských Srbů, který nás měl orientovat v prostoru a místních podmínkách. Nutno podotknout, že nám v některých případech vojenští představitelé krajinských Srbů nevycházeli úplně vstříc. Dalším zadáním bylo zaslat přehled vybavení, které bude prapor na základě úkolů potřebovat. Nedisponovali jsme žádnými spojovacími prostředky, proto jsem ze začátku komunikoval s Prahou prostřednictvím telefonu na poště v Knínu. Následně jsme navázali úzký kontakt s Francouzi a informace jsme zasílali přes jejich satelitní spojení. Rekognoskační skupina byla vhodně poskládaná z odborníků různých oblastí, a tak se nám podařilo pokrýt veškerou šíři požadavků.

Jednotkami UNPROFOR prošlo kolem dvou tisíc dobrovolníků. Vznikaly konflikty?

Bylo by scestné tvrdit, že vše bylo bez problémů. Kde dochází ke koncentraci lidí

a psychickému tlaku, tam zákonitě vznikají i konfliktní situace. Vojáci spolu trávili v malých skupinách nepřetržitě půl roku v malém uzavřeném prostoru. Docházelo ke kázeňským přestupkům, které byly řešeny rozumově. Nicméně při jejich opakování, nebo když došlo k závažnějšímu narušení kázně, byla výsledkem repatriace dotyčného jedince. Psychika dostávala zabrat, na druhou stranu každý poznal, jaký ten druhý doopravdy je. Během půlročního pobytu na odloučeném pracovišti se před nikým neschováte. A právě proto zde vznikala i přátelství na celý život.

Co vás na misi UNPROFOR dokázalo nejvíce dopálit?

Jako velitel jsem u podřízených vždy rozlišoval, zda se chyba stala z lajdáctví, anebo ji nešlo předvídat. Chybovat je lidské. Pokud někdo chyboval, snažil jsem se, aby se z toho všichni poučili a uvedená situace se již neopakovala. Dovedly mě ale rozčítit podrazy, neférové jednání a svalování viny z vlastní odpovědnosti na někoho druhého. Měl jsem ale štěstí, podobné excesy se vyskytly pouze výjimečně.

Duben 1993: pořadová prohlídka před odletem pod velením plukovníka Vladimíra Brauna (vlevo) za přítomnosti prezidenta Václava Havla (vpravo)

MANŽELKU ODJEZD ZASKOČIL

Trněného náhlý odjezd na misi zaskočil hlavně manželku Janu. Na velké rozloučení nebyl čas, na sbalení měl jen den a hned potom odlétal. „Pro ženu byl můj náhlý odjezd krušný. Krátce před ním se přestěhovala s malými dětmi do Českého Krumlova z Vimperku, kde už navázala přátelské vazby. Náhle zůstala osamocená v neznámém prostředí. Žena mi odjezd dlouho vyčítala a já se jí nemohu divit.“

MEZI SRBY A CHORVATY

Zaskočilo vás něco při plnění úkolů?

Že nás krajinští Srbové záměrně neinformovali o přítomnosti chorvatské enklávy v našem prostoru, a to o vesnici Podlapača. Zpočátku jsme ji nestřežili, ale později zde členové srbské paravojenské skupiny zavraždili Chorvata a od této doby byla vesnice pod naší ochranou a monitorována prostřednictvím vybudovaného stanoviště. Chorvaté byli vůči nám mnohokrát na součinnostních dohovorech arogantní, byli frustrováni z toho, že se nedaří prosazovat mandát, a ptali se, co vlastně děláme. Ale pokaždé projevovali vděčnost za to, že chráníme chorvatskou komunitu v Podlapači.

Lišilo se, jak váš mandát vnímali Srbové a jak Chorvaté?

Chorvaté očekávali, že jim v souladu s mandátem předáme jejich území. Srbové naopak

doufali, že je ochráníme před Chorvaty. Bohužel došlo i k jedné tragédii, kterou si dodnes vyčítám, jakkoli jsem jí nemohl zabránit.

K jaké?

Při odminování prostoru v „pink“ zóně, kde jsme budovali pozorovací stanoviště, bylo součinnostně stranami dohodnuto, že Chorvaté umožní odminování a nezažijí palbu, aby mohl být prostor vyčištěn. Bohužel dohoda nebyla dodržena a dva Srbové byli zastřeleni. Jelikož jsem měl tuto problematiku jako zástupce velitele na součinnostní dohovory v gesci, v koreninském rozhlasu dva dny neustále opakovali, že Trněný je vrah. Předtím jsem totiž srbské straně garantoval, v souladu s dohovorem, že Chorvaté jim odminování umožní a nebudou na nikoho střílet. Celkově to pro mě bylo psychicky náročné, ale odnesl jsem si i zkušenost pro následná jednání.

Pietní akt u příležitosti výročí úmrtí podporučíka Valeše v Rožmitále, vpravo jeho maminka

OPILEC PROVOKOVAL

Druhý den po příletu na misi musel Vladimír Trněný jako velitel průzkumné rekonoskační skupiny řešit konflikt v restauraci, kde byla skupina ubytována. Atmosféra tam nebyla dobrá, panovalo napětí, které vyvrcholilo před večerí, kdy skupinu Čechů napadl ozbrojený Srb posilněný alkoholem. „Krajinští Srbové byli týden na frontě a druhý se většinou opíjeli v zázemí. Ozbrojený borec, jehož výzbroj by mu záviděl i Rambo, se do nás začal navážet.“ Aby Trněný se skupinou předešli konfliktu, raději oželeli večerí. „Měli jsme ale obavy, aby nás někdo nenapadl v noci na hotelu.“ Proto šli za Nizozemci, aby jim půjčili samopaly, což ti však po konzultaci s nadřízenými odmítli, nabídli se však, že skupinu budou hlídat. Záhy vyšel v nizozemském tisku článek, že jejich vojáci museli Čechy, kteří konflikt vyvolali, chránit před rozzuřenými krajinými Srby. „Z Prahy ihned přišel dotaz, co jsme to tam probíhala vyváděli. To jsou situace, jaké se nezúčastněným vysvětlují velmi špatně.“

Sami jste měli jen lehké zbraně, zatímco Chorvaté a Srbové těžkou techniku.

Obě strany se zavázaly, že vůči jednotkám OSN nepoužijí zbraně. Mandát nám umožňoval užití zbraní do ráže 12,7 mm, což je ráže používaná v NATO. My se však připravovali na obrněných transportérech OT-64, a ty měly ve věžičce lafetován velkorážní protiletadlový kulomet KVPT ráže 14,5 mm. Proto jsme vyjžděli v OT-64 bez věžičky, takzvaných autobusů, určených pouze pro přepravu osob. V průběhu mise byly na tyto „autobusy“ lafetovány kulomety 12,7 mm se štítem a díky tomu jsme se cítili trochu bezpečněji. Při vysoké oboustranné koncentraci zbraní jsme se však často cítili jako „nazi v trní“.

V sektoru jste působili společně s Francouzi a Keňany. Jak se vám s nimi spolupracovalo?

S francouzským praporem byla spolupráce od začátku špičková, byl tvořen z pluku námořní pěchoty: zkušenými kluky doslova obouchanými v zahraničních misích. Brali jsme je jako vzory. Chovali se k nám úžasně, pořádali třeba metodické dny, na nichž se řešila problematika odminování. Vytkl bych jim jediné to, že se neustále chovali jako vojáci. K místním obyvatelům byli striktní, podle mého názoru postrádali naši empatii. Obě strany na ně měly „pífkou“, a to se výrazně projevilo při útoku Chorvatů na francouzské jednotky, které Srbové navíc zablokovali v jejich prostorech. Následně došlo k jejich záchraně, při které velel současný prezident Petr Pavel. Pokud se

Čsl.vojenský útvar k nasazení pro cizácké zájmy.
Jsme přesvědčeni, že mnoho mladých lidí si neuvědomuje, jaké nebezpečí pro český národ se skrývá, když se hlásí k nasazení v zahraničí.
Jednak podporují cizácké zájmy těžkého kapitálu, který pod rouškou humanity a svobody, prosazuje své ziskové zájmy. V případě Jugoslaviie napomáhá se uskutečnění „germánského tlaku na východ“
Srbové, Bulhaři a jiné národy za pomoci Rusů, se osvobodili od nadvlády Turků. Roku 1878 byla proti-právně, za účasti západáků Bosna přičtena Rak.-Uhersku, aby oslabili slovanské Srbsko. Řím.katol.cirkev zase jak v roce 1940 za pomoci Ustaševců v Chorvatsku rozdělilo Jugoslávii a stejnou zradu na Slovanstvu dělají dnes, za pomoci OSN a kapital.přisluhovačů a zrádců jako Havel a jemu podobní, křesťanů chtějí válčit.

Jeden z anonymních korespondenčních lístků, které byly adresovány velitelství VZ MS OSN v Českém Krumlově v průběhu mise UNPROFOR.

týká Keňanů, nemohu na jejich stranu říct nic špatného, ale příliš často jsme s nimi do kontaktu nepřicházeli.

NEJTĚŽŠÍ ÚKOL: OZNÁMIT SMRT

V misi UNPROFOR a navazující UNCRO zahynuli v letech 1992–1995 Václav Martínek, Petr Hos, Jozef Pavlov, Luděk Zeman, Petr Valeš a pozorovatel Josef Skyba.

Často si na zemřelé vzpomenu. Víím, že celá skupina, která tehdy byla na „Repetitoru“, pozorovatelně Tango 23, svědkem tragické smrti Petra Valeše a Ludka Zemana, organizuje každoroční setkání. Petrově otci a matce jsem jel oznámit synovu smrt.

Na takové chvíle se nikdy nepřipravíte...

Vystihl jste to přesně. Jedná se o nejtěžší úkol, jaký vás v armádě i životě může potkat. Dnes si vzpomínám, že když jsem přijel za Valešovými do Rožmitálu na Šumavě, Petrova maminka s dcerou seděla před domem na lavičce. A když jsem vystoupil ze služebního auta a matka viděla, jak k nim jdu v uniformě, okamžitě vyskočila, vykřikla: „Ani mi to neříkejte!“ a s pláčem utekla. Byl ale velký rozdíl mezi tím oznamovat smrt vojáka základní služby a dobrovolníka či profesionála, který zemřel na misi. Přece jenom rodiny kluků i holek, kteří odjedou na mise, s určitým rizikem musí počítat, byť si ho mnohdy nepřipouští. U základáků však vinili armádu za to, že jim vzala kluka, kterého jim světili.

Jednou jste se nevědomky procházel minovým polem, podruhé jste zastavil auto pár centimetrů od protitankové miny. Ovlivní člověka blízkost smrti?

Beru to pragmaticky. V roce 1981 jsem ve Vimperku přežil těžkou dopravní nehodu z vlastní viny. Později jsem si při seskoku otevřel záložní padák do hlavního. Takže už jsem tady vlastně dávno neměl být a ve své podstatě žiji

Takhle vypadá kanada vojáka českého praporu po slápnutí na protipěchotní minu PMA-2 zvanou „paštika“.

MEZI CIVILISTY

Otec Trněného byl náčelníkem zotavovny Ovčárna. „Když jsem dělal ředitele v hotelovém komplexu Bedřichov ve Špindlerově Mlýně, vzpomněl jsem si na jeho slova, jak je po odchodu z armády náročné řídit civilní zaměstnance.“ Hlavním problémem podle Trněného bylo, že běžní zaměstnanci nechtějí subordinaci. „Nemůžete jim dát nic rozkazem. U některých z nich mi chyběl zápal pro věc, který je v armádě běžný. Především jsem neměl rád lidi, kteří přišli pracovní dobu jen přetrpět a neustále se dívali na hodinky, kdy už půjdou konečně domů.“ Naštěstí tam takových nebylo mnoho a měl jsem i řadu podřízených, kterých jsem si za jejich přístup vážil. Domnívám se, že každý velitel je od určitého stupně vlastně manažerem a je schopen se uplatnit i v civilní profesi. Tak jako „opěvované krizové řízení“, které je ve své podstatě náplní práce vojenských manažerů.

Z pravidelného každoročního setkání „modrých baretů“ na nádvoří zámku v Českém Krumlově. Zleva: Z. Šťastný zvaný „Trhač“, brigádní generál v. v. V. Trněný a brigádní generál v. v. K. Blahna.

na dluh. Výbuch v minovém poli jsem mohl přežít, přišel bych třeba o nohu, ale najet na protitankovou minu – neměl bych šanci. Z misí jsem si odnesl, že člověk musí dodržovat veškerá nařízená pravidla. Nejvíce vojáků v novodobých mírových operacích zahyne při dopravních nehodách a na minách. Podle statistik OSN bylo chorvatské území ze všech novodobých operací čtvrté v celkovém pořadí co do počtu min na plochu státu. Zaplaťpánbůh že většina vojáků a vojačky nařízená pravidla dodržovala.

Text: Petr Trešňák,

foto: Josef Musil a archiv Vladimíra Trněného

BAHNA 2024

Přes 200 kusů techniky a 50 tisíc návštěvníků. To byl 34. ročník Dne pozemního vojska – Bahna 2024. Kromě nadšenců a příznivců české armády a vojenské techniky si tuto tradiční akci nenechali ujít ministryně obrany ČR Jana Černochová, náčelník Generálního štábu AČR generálporučík Karel Řehka a na bývalé vojenské cvičišti nedaleko Strašic dorazil i prezident ČR Petr Pavel.

Bojové tanky Leopard 2A4, stíhačky JAS-39 Gripen, bitevníky L-159 Alca, ale i historický obrněný transportér OT-64 ze 70. let minulého století. To byly jen některé „taháky“, které se blýskly na letošní přehlídce.

Ve statických i dynamických ukázkách se představila technika používaná brigádami a pluky pozemních sil. Vedle bojové techniky mohli diváci vidět tanky, bojová vozidla pěchoty, samohybné kanonové houfnice, ale i bezpilotní prostředky, mobilní rušiče nebo logistickou a ženijní techniku. Úplně poprvé se v dynamické ukázce představilo divákům na Bahnech obrněné vozidlo TITUS ve verzi MKPP (místo koordinace palebné podpory).

Investice do modernizace armády není zbytečná

„Probíhající modernizaci postupně nahrazujeme starou technikou. Tím se zvyšuje nejen efektivita výcviku, navyšují se naše schopnosti, ale přibližujeme se standardům našich aliančních spojenců a důležité je i to, že se výrazně zvyšuje ochrana samotných vojáků,“ konstatoval velitel Pozemních sil AČR generálmajor Roman Náhončík. Ministryně obrany Jana Černochová vidí tuto tradiční přehlídku pozemního vojska i jako příležitost pro nábor nových profesionálních vojáků a členů dobrovolných záloh. „Snažíme se přesvědčit lidi, aby buď šli sloužit do armády jako profesionální vojáci, nebo se aspoň zkusili nechat vycvičit – ať už jako dobrovolníci, nebo příslušníci aktivní zálohy. Do roku 2030 je naším cílem mít třicet tisíc profesionálních vojáků a deset tisíc záložníků.“

„Bezpečnost není jen záležitostí vojáků nebo našich kolegů z ostatních ozbrojených sborů. Je to odpovědnost nás všech. Armáda plně přechází na západní techniku a zdokonaluje se v nových technologiích. Investice do modernizace armády není zbytečná, ale je to investice do budoucnosti a prosperity vlastní země. Budujeme těžkou brigádu, pořizujeme nová bojová vozidla pěchoty CV90 a zavádíme tanky Leopard. Není to zbytečné, je to nutné pro bezpečnost nás všech,“ sdělil generálporučík Karel Řehka.

ROK PŘÍPRAV SE VYPLATIL

Velká očekávání a po půl roce velká spokojenost. Tak lze shrnout působení 131. dělostřeleckého oddílu v misi eFP v Litvě. Jinečtí zde vůbec poprvé od 2. světové války nasadili těžkou techniku, jíž je útvar vyzbrojen – samohybné kanonové houfnice vz. 77 DANA. Na spojence zapůsobila i vozidla MKPP TITUS. „Díky nim jsme byli schopni poprvé vést palbu na cíl v datové síti, čímž se naše práce neuvěřitelně zrychlila,“ popisuje rotmistr Aleš Studecký, který u 13. dělostřeleckého pluku slouží.

Do zahraniční operace vyrazilo 3. úkolové uskupení Armády České republiky. Místo nasazení: Litva. Hlavním úkolem vojáků bylo poskytovat palebnou podporu spojencům. Samotnému nasazení předcházela pečlivá roční příprava. Mnohonárodnostní mise NATO v Rukle se účastnilo 150 českých vojáků ze 131. dělostřeleckého oddílu 13. dělostřeleckého pluku Armády ČR. Kromě palebné baterie se zahraniční operace účastnili i členové štábu.

„Všichni jsme byli strašně rádi, že můžeme s naší technikou vyjet do zahraniční operace, a jak se říká, prodat všechno, co se roky učíme, cvičíme, a hlavně, co dobře ovládáme. Těšili jsme se na mezinárodní a jiné prostředí, na spolupráci se zahraničními partnery a byli jsme také zvědaví na střelbu v naprosto odlišných podmínkách než u nás,“ říká rotmistr Filip Baranec.

Samá rovina a písek

Řidič houfnice četař Tomáš Černý vidí největší rozdíly v terénu a prostředí, kde spolu s kolegy šest měsíců působil: „V Litvě to byla samá rovina a hlavně písek. Chvilku trvalo, než jsme si na to zvykli. Doma střílíme hlavně na Doupově, kde jsou kopce a hlíněná, pevná půda. A na tomto terénu perfektně fungují i pneumatiky. V písku je to horší, snáz se zapadne. Ale všechno zlé je pro něco dobré. Díky tomu jsme si několikrát mohli vyzkoušet samovyproštění,“ vzpomíná s úsměvem řidič a dodává, že jiné muselo být i maskování houfnic – jiné na písčitém terénu a v jehličnatém porostu.

Spolu s několika houfnicemi DANA, které v armádě slouží od 80. let minulého století, s sebou dílenští pracovníci vezli náhradní díly.

Plukovník gšt. Jan Cífk, velitel 13. dělostřeleckého pluku Jince

„Museli jsme být připraveni na případné opravy po celou dobu nasazení. Závady a opravy se sice příliš nelišily od těch, které provádíme doma na cvičeních, jiné ale bylo počasí. Přijeli jsme v lednu a zastihl nás velký mráz, čemuž jsme pak naši práci museli přizpůsobit. Závad ale bylo minimum,“ říká četař Daniel Mařan, dělmistr v četě oprav. Zahraniční techniku Češi znali jen zběžně, přesto si vojáci z různých armád vycházeli vstříc. „V menších opravách nebo při poskytnutí náhradních dílů jsme se zahraničními kolegy spolupracovali. Samozřejmě my tolik neznáme jejich techniku a oni naši, ale domluva a ochota pomáhat si byla velká,“ dodává Mařan.

Houfnice DANA – první a poslední zahraniční mise

Je to vůbec poprvé od druhé světové války, kdy se české dělostřelectvo přesunulo do oblasti potenciálního konfliktu. S dělostřelci putovala dnes už legendární kanonová samohybná houfnice DANA. Pro tyto houfnice, které po léta k dělostřelcům neodmyslitelně patřily, to byla zřejmě první a zároveň poslední zahraniční mise.

Samohybná kanonová houfnice vz. 77 DANA s automatickým nabíjením je schopna poslat každou minutu až čtyři střely ráže 152 mm do vzdálenosti 18 kilometrů. Houfnice může vést přímou i nepřímou palbu a je určena

k boji s dělostřelectvem a minomety protivníka, k umlčování a ničení míst velení, palebných a radiotechnických prostředků a živé síly a k boření trvalých obranných staveb a polních obranných objektů.

„Maximální dostřel houfnice DANA je až 20 kilometrů, což ovlivňuje náměr kanonu, ale třeba i povětrnostní podmínky a teplota,“ informuje velitel děla a dodává, že k tomu, aby dělo mohlo vést palbu a podporovat spojenece, potřebuje pomoc od rekognoskačních družstev a velení, baterie a dalších. „Je také nutno brát v úvahu i podloží, které je v Litvě hodně písčité. To klade vyšší nároky na výběr palebného postavení. Osádka musí secvičit činnost tak, aby byly co nejrychlejší a aby se vyhnuly případnému protiopatření protivníka, což mohou být například protibaterijní palby nebo útoky dronů. Secvičená pětičlenná osádka může zvládnout celý proces do dvou minut,“ dodává velitel.

TITUS v akci

Jinečtí do Litvy přivezli i nejmodernější vozidla, která byla do armády zavedena poměrně nedávno – TITUS ve verzi místa koordinace palebné podpory. „U útvaru je máme od druhé poloviny roku 2023 a bylo potřeba je před výjezdem nakonfigurovat a vyškolit i obsluhu. Vozidla se osvědčila na výbornou – díky nim jsme byli schopni poprvé vést palbu na cíl v datové síti, což nám celkově usnadnilo a zrychlilo naši práci,“ popisuje rotmistr Aleš Studecký, který u pluku slouží jako mladší pracovník štábu komunikačních a informačních systémů. Vozidla TITUS jsou podle jeho zkušeností velmi variabilní a lze je přizpůsobit jak potřebám Armády ČR, tak mezinárodní úrovni. „I jiné země nám kolikrát záviděly naši techniku,“ vyzdvihuje Studecký.

Půlroční působení v Pobaltí, kde nyní slouží 132. dělostřelecký pluk, pozitivně zhodnotil i velitel 3. úkolového uskupení major Jaromír Evan. „Ukázalo nám, že i s technikou, která má své nejlepší roky za sebou, jsme schopni veškeré úkoly splnit. A být tak plnohodnotným partnerem v mezinárodním prostředí.“

Text: kpt. Gabriela Kugler, jd, foto: archiv 13. dp

NATO NA JIHOVÝCHODĚ EVROPY

O Balkánu se zvláště v posledních letech mluví jako o „měkkém pobříží“ Evropy. Konflikty, které zde propukly po skončení studené války, není potřeba českým vojákům zvlášť představovat, protože se na řešení většiny z nich sami podíleli: od Chorvatska přes Bosnu a Hercegovinu a Kosovo po Severní Makedonii. Region je specifický tím, že všem zdejším státům byla zaručena perspektiva připojení k EU, samozřejmě s tím, že musí splnit vstupní podmínky. V současnosti se zde působení Ruska a Číny potkává s vlivy z Blízkého východu, dominantní vojenskou silou je zde však Severoatlantická aliance.

Chorvatské vojákyně

Za potenciální hrozbu evropské bezpečnosti se pokládá zejména část jihovýchodní Evropy, označovaná jako západní Balkán a z něj dnes zase hlavně část stojící mimo NATO: Srbsko, Kosovo a Bosna a Hercegovina. Kromě nich jsou k západnímu Balkánu počítány členské země NATO Albánie, Černá Hora a Severní Makedonie.

Do současného českého předsednictví ve Visegrádské skupině (V4) se bezpečnostní význam regionu promítá zejména ve třech rovinách. První z nich je nelegální migrace do EU, pro kterou je západní Balkán klíčovým

tranzitním regionem. Druhou jsou hybridní hrozby (včetně zahraniční manipulace s informacemi a vměšování) ze strany Ruska a dalších aktérů, které jsou společně se střední Evropou cíleny i na západní Balkán. Tou třetí je energetická bezpečnost, masivně narušená vojenskou agresí Ruska proti Ukrajině. Ta vyvolala růst cen energií ve střední Evropě i na západním Balkáně, který je současně tranzitním územím pro dopravu ropy i zemního plynu odjinud než z Ruska.

Ministryně obrany Jana Černochová upozornila na schůzce ministrů obrany

středoevropských zemí a zemí západního Balkánu, uspořádané v rámci předsedání V4 loni v prosinci, že kvůli dění na Ukrajině a na Blízkém východě se na západní Balkán zapomíná. „Úkolem středoevropských zemí je na toto upozorňovat, a to například na úrovni EU.“ Státy ležící na jih od V4 si v roce 1996 založily obdobnou organizaci, nazývanou Koope- rační proces jihovýchodní Evropy, jejímž cí- lem bylo přiblížit se k EU a NATO. Náplní její činnosti je proto od začátku rozvoj dobrých sousedských vztahů, stability a bezpečnosti. Členy je třináct zemí, z nichž devět je členy Aliance. V posledních letech jsou většinou postaveny před podobné výzvy jako Česko, jako je nutnost zvýšit obranné výdaje, pro- vést modernizace nebo zavádět pokročilé technologie. Osm z nich zde ve stručnosti představím, vynechám Turecko, které se roz- kládá převážně v Asii a je v NATO kapitolou sama pro sebe. V závorce je uveden rok při- stoupení k Alianci.

Slovinsko (2004)

„Modernizace slovinské armády stagnuje už víc než deset let, závazky, které jsme přijali před mnoha lety, dodnes nejsou splněny,“ prohlásil loni náčelník generálního štábu ge- nerálporučík Robert Glavaš. „Někteří si myslí, že se budeme spoléhat na ostatní, protože je NATO kolektivní organizace. Ale v NATO je nesmírně důležité dělit se o náklady,“ doplnil ho ministr obrany Marjan Šarec. Slovinsko by mělo dosáhnout hranice 2 % HDP na obranu v roce 2030. Sluší se ovšem zmínit, že v mezi- národních misích je momentálně kolem tří set slovinských vojáků, tedy pět procent vojáků z povolání – poměrně vysoký počet.

Slovinští vojáci během zimního cvičení

Mezi dosud nenaplněné přísliby vůči NATO patří střední průzkumný prapor a střední praporek bojová skupina – jednotka větší než prapor, ale menší než brigáda. Odpovídá to velikosti země a jejích ozbrojených sil, čítajících něco přes sedm tisíc příslušníků, z čehož devět stovek je obdoba naší aktivní zálohy. Podle optimistického scénáře by průzkumný prapor a praporek bojová skupina mohly být připraveny v roce 2027. Klíčové je pořízení 106 kolových bojových vozidel pěchoty, které Slovensko hodlá realizovat do roku 2026 přímým nákupem vláda-vláda. Slovensko už také podepsalo smlouvy na dodávku šesti víceúčelových bojových vrtulníků AW139M raketového systému protivzdušné obrany IRIS-T SLM. Země vyvíjí vlastní bezpilotní letoun, kulomet a dálkově ovládaný protiletectvý kanon.

Chorvatsko (2009)

Loňský 1. říjen označil chorvatský ministr obrany Mario Banožić za historický. Chorvatsko převzalo ve Francii první víceúčelový bojový letoun Dassault Rafale 4,5+ generace. Objednáno jich je dvanáct. Letoun má integrovaný systém SPECTRA, poskytující pilotovi extrémně vysokou situační informovanost, jež varuje před radiolokátory, střelami naváděnými infračervenými paprsky a informuje o potřebných protipatřeních a aktivním rušení nepřátelských frekvencí. Nést může širokou paletu „chytrých“ bomb určených pro denní i noční pozemní úder. Pro laserem naváděné bombové útoky používá elektrooptický laserový cílový označovač DAMOCLES. Jde o nejnákladnější akvizici chorvatské armády v její historii. Spolu s letouny přijde i simulátor umožňující komplexní výcvik.

V roce 2022 darovala americká vláda Chorvatsku dva víceúčelové vrtulníky UH-60M Black Hawk, k nimž Chorvatsko zakoupilo další dva. Nyní plánuje, že zamění stávající Mi-8/171 dalšími Black Hawky (ke čtyřem darovaným stejný počet zakoupených). V prosinci 2022 byla podepsána smlouva na dodávku raketového systému protivzdušné

obranu krátkého dosahu Mistral, jež bude postupně uskutečňována v období 2023–2025. Ve stejném období by měla být provedena modernizace radarového systému velkého dosahu FPS-117, spojená s integrací nového bojového komunikačního systému. Chorvatsko dále přijalo nabídku americké vlády na darování starších 67 bojových vozidel pěchoty Bradley, které do plně operativního stavu připraví v letech 2024–2026 původní výrobce BAE Systems a domácí firma Džuro Džaković Specijalna vozila d.d. Připomeňme ještě, že země pořídila také 126 obrněných vozidel Patria a v roce 2017 získala 16 samohybných houfnic PzH2000, pro které aktuálně pořizuje projektily s prodlouženým dostřelem. K další akvizici patří kulomety FN MINIMI. Stranou nezůstávají ani domácí firmy. V době, kdy chorvatská armáda vznikala, platilo pro

zemí mezinárodní embargo na dovoz zbraní, rozvoj domácího obranného průmyslu byl tudíž nutností. V té době se zrodila i společnost HS Produkt, která do roku 2026 dodá armádě dodatečné množství útočných pušek VHS-2, což je nutné k dokončení přechodu od východního typu AK-47. Dalším domácím produktem je osobní taktická radiostanice TAKRAD, jimiž byly pozemní síly vybaveny v roce 2023. A doplňme, že v Chorvatsku se v současné době rozpracovává možný model tříměsíčního základního vojenského výcviku.

Rumunsko (2004)

Rumunsko si už pro rok 2023 vytlo ambiciózní cíl: vyčlenit na obranu 2,5 % HDP. Sice se to nepodařilo, ale tento cíl je země odhodlaná splnit letos. Dlužno říci, že Rumunsko dosáhlo hranice 2 % v roce 2020, poté však došlo k poklesu. Letos má tedy rumunský resort obrany disponovat rozpočtem navýšeným oproti loňsku o polovinu, a prakticky celé navýšení bude určeno na akvizice, které mají nahradit výzbroj východního původu. Vedle toho chce vláda posílit dlouhodobě podinvestovaný domácí obranný průmysl.

K nejpřednějším akvizičním projektům patří nové samohybné houfnice, pásová bojová vozidla pěchoty (BVP) a letouny F-35. Je to v souladu s poučeními, které vláda vyvodila z války Ruska proti Ukrajině. Z houfnic se zvažují nabídky německých PzH2000, jihokorejských K9 Thunder a tureckých T-155 Firtina. Z pásových BVP se uvažuje především o jihokorejských Redback výrobce Hanwha Aerospace, Ascod od General Dynamics European Land Systems, Lynx od Rheinmetallu a CV90 od BAE Systems Hägglunds. Vláda by ráda podepsala smlouvy na houfnice i BVP do konce letošního roku. Stejně tak předpokládá do konce roku podpis akceptačního dopisu (letter of acceptance), který Česko podepsalo

Vrtulník rumunského námořnictva vzlétá z lodi Regele Ferdinand.

Černohorská školní plachetnice Jadron s křižníkem USS Anzio v boce Kotorské

letos v lednu. Předmětem by mělo být pořízení 32 letounů v hodnotě 6,5 miliardy dolarů, s opcí na případné pořízení dalších šestnácti později.

Rumunsko sází na strategické partnerství s USA. Již loni dorazily dva transportní Herculesy C-130H, a dohodnout by se měl nákup 54 tanků Abrams, a to v nejnovější verzi M1A2 SEPv3, nabízející zvýšenou ochranu posádky, účinnější výzbroj a zdokonalené komunikační schopnosti. Běží dodávky baterií Patriot, raketových systémů HIMARS, víceúčelových letounů F-16, počítá se s dodávkami protivzdušných systémů SHORAD/VSHORAD pro letectvo i pozemní síly a pobřežních baterií NSM. Dohodou s Velkou Británií získalo Rumunsko dvě minolovky, z nichž první, M 270 Sublieutenant Ion Ghiculescu o výtlaku 600 tun (HMS Blyth v Britském královském námořnictvu), už v Rumunsku zakotvila v prosinci 2023. Úplně největším projektem z tohoto soudku je však přebudování letecké základny Căpitan Aviator Constantin Cantacuzino nedaleko přístavu Constanța. Projekt v hodnotě 2,7 miliardy dolarů započal letos a po modernizaci a rozšíření bude základna větší než známý Ramstein v Německu, odkud by se ostatně měla do Rumunska přemístit část personálu i vybavení. Měla by se stát nejdůležitější základnou NATO v bezprostřední blízkosti Ukrajiny.

Černá Hora (2017)

Ačkoli je černohorská armáda s necelými dvěma a půl tisíci příslušníky nejmenší armádou NATO v jihovýchodní Evropě, shodou okolností zde leží hlavní námořní základna někdejší Jugoslávie: přístav Bar. Z válečných lodí disponuje nyní černohorské válečné námořnictvo dvěma raketovými čluny a dvěma hlídkovými čluny. Nahradit by je měly dvě moderní hlídkové lodě, jejich pořízení bylo naplánováno loni. „Válečná loď je nejsložitějším strojem ze všech ozbrojených systémů

jakékoli země,” prohlásil letos v únoru náčelník generálního štábu brigádní generál Zoran Lazarević. „Podaří-li se nám v roce 2024 vybrat firmu, která nám tyto dvě lodě postaví podle našich specifikací, je reálné očekávat, že do konce roku 2026, případně v roce 2027, dorazí naše dvě nové lodě do Černé Hory.” Černohorští námořní důstojníci by do té doby měli sbírat zkušenosti například v operaci NATO Sea Guardian, a to na italských nebo albánských lodích.

Tranformace černohorské armády nabrala po přistoupení nový dech, avšak vzhledem k omezeným zdrojům této malé země je obtížná. Plány na dosažení obranných výdajů ve výši 2 % HDP se nepodařilo naplnit ani loni. Armáda se zbavuje zděděné zastaralé výzbroje východního typu, moderní výzbroj doplňuje částečně z amerických darů. Po získání nezávislosti v roce 2006 byla zrušena povinná základní vojenská služba, díky které může země stále ještě povolát kolem 70 tisíc záložníků, avšak zájem o službu v armádě klesá (aktuální naplněnost početních stavů činí 75 %). V roce 2019 byla proto zavedena dobrovolná vojenská služba.

Bulharsko (2004)

Základem výzbroje bulharských ozbrojených sil je stále technika vyrobená před rokem 1990 v bývalém SSSR. V roce 2019 však uzavřelo dohodu na dodávku osmi stíhaček F-16, o tři roky později byl schválen nákup dalších osmi. Kvůli narušení dodavatelských řetězců během pandemie covidu-19 budou první letouny dodány až v příštím roce. V roce 2020 byla také podepsána smlouva na stavbu dvou válečných fregat, které by měly být dodány v letech 2025 a 2026. Třetím, nejdůležitějším projektem posledních let jsou nová bojová vozidla pěchoty. A loni byla uzavřena smlouva s USA na pořízení téměř 200 bojových kolových obrněných transportérů Stryker, jimiž bude vybavena těžká mechanizovaná brigáda.

Loni v prosinci pak vláda odsouhlasila seznam strategických akvizic do roku 2032, zohledňující poznatky z bojů na Ukrajině. Naplnění tohoto plánu počítá s výdaji ve výši 2 % HDP na obranu a závisí na tom, jak se tento cíl podaří naplňovat. Kromě jiného zahrnuje seznam nové 3D radary, pobřežní protilodní raketové komplexy, protiletadlové raketové komplexy se středním a dlouhým dosahem, systém protivzdušné obrany mechanizované brigády, raketový systém HIMARS, 155mm houfnice, bezpilotní vzdušné systémy se schopností úderu, bojové vrtulníky a raketometry. Vedle toho vláda počítá s infrastrukturními projekty, mezi nimi s vybudováním základny pro bojovou skupinu NATO a modernizací vojenských přístavů v Burgasu a Varně.

Albánie (2009)

V Albánii proběhla zdaleka největší vojenská reforma z celého bývalého východního bloku. V komunistické albánské armádě sloužila sedmina všech dospělých mužů, neměla však standardní strukturu (v roce 1966 byly zrušeny i vojenské hodnosti) a doktrína vycházela z partyzánské taktiky a výlučného spoléhání na vlastní síly. V roce 1997 se armáda vzbouřila proti vládě a následně zkolabovala. V roce 2001 byl zahájen proces profesionalizace a modernizace, avšak moderního vybavení se stále nedostává. V roce 2022 Albánie objednala americké střely Javelin a turecké bezpilotní letouny Bayraktar TB2, které by měly dorazit v příštím roce. Loni vyhlásil náčelník generálního štábu brigádní generál Arben Kingji za prioritu „modernizaci, investice do infrastruktury a zlepšení životních a výcvikových podmínek”. Letos na jaře předložilo ministerstvo obrany k veřejné diskusi Vojenskou strategii 2024–2033 a Dlouhodobý záměr rozvoje ozbrojených sil 2024–2033, které mají vést „k opětovnému probuzení armády”. Tyto dokumenty počítají s minimálními výdaji ve výši 2 % HDP a s modernizací sedmi základen,

CENTRA VÝJIMEČNOSTI

2010: Zpravodajství z lidských zdrojů – HUMINT (Oradea, Rumunsko)

Expertizy pro strategická velitelství a další orgány NATO, zlepšování interoperability a standardizace, rozvoj doktrín prostřednictvím experimentů, testování a ověřování.

2015: Bojové operace v horách – MW (Poljče, Slovinsko)

Příprava jednotlivců i jednotek na operace v horském a jiném obtížném terénu a v extrémních povětrnostních podmínkách. Rozvoj doktríny, taktiky a koncepce, získávání zkušeností, podpora rozvoje schopností, vzdělávání a výcviku.

2015: Krizové řízení a reakce na katastrofy – CMDR (Sofie, Bulharsko)

Zlepšování schopností řešit krize a reagovat na katastrofy prostřednictvím partnerské spolupráce.

2021: Integrovaná protivzdušná a protiraketová obrana – IAMD (Chania, Řecko)

Rozvoj schopností informováním o technologickém pokroku, překonávání stávajících nedostatků v interoperabilitě aliančních systémů protivzdušné obrany.

S výcvikem albánských vojáků pomáhá i britsko-český výcvikový tým BMATT.

pořízením vrtulníků Black Hawk, s bezpilotními vzdušnými systémy, ale také protidronovým systémem, jenž bude podobný izraelskému Iron Dome. V roce 2033 by v armádě mělo sloužit 9 500 lidí oproti současným 6 500.

Severní Makedonie (2020)

Posledním státem jihovýchodní Evropy, který k Alianci přistoupil, je Severní Makedonie. Také ona plánuje podle ministryně obrany Slavjanky Petrovské starou sovětskou a jugoslávskou výzbroj postupně nahradit novými systémy západní výroby. Severní Makedonie byla první zemí, která oznámila, že darovala Ukrajině vojenská letadla. Šlo o bitevníky Su-25. Spolu s nimi darovala Severní Makedonie Ukrajině vrtulníky Mi-24 a modernizované tanky T-72 (zakoupené v roce 2001 právě od Ukrajiny). Bojovou připravenost armády to podle náčelníka generálního štábu generálporučíka Vaska Gjurchinovského neovlivnilo: „Zbavili jsme se východní výzbroje a techniky, která je stará, neperspektivní a nefunkční, a na druhou stranu modernizujeme armádu a výrazně zlepšujeme bojeschopnost a interoperabilitu s našimi spojenci v NATO.“

Pozemní síly do budoucna nepočítají s tankovými jednotkami, vzdušné síly se budou skládat z vrtulníkových jednotek a protiletadlových systémů. Místo tanků už země objednala z USA lehká kolová vozidla Oshkosh a kolové transportéry Stryker, nakupuje i střely Javelin, dále 18 samohybných houfnic Boran

z Turecka, z Francie zase protiletadlový systém Mistral 3. Nejdražší akvizicí od roku 2001 bude nákup osmi víceúčelových vojenských vrtulníků. Vláda zatím porovnává pět nabídek z USA, Kanady, Itálie, Německa a Francie. Velká část akvizic by měla být hrazena nikoli z domácích zdrojů, ale z finančních darů spojenců z NATO, především z USA.

Řecko (1952, mimo vojenské struktury 1974–1980)

„Řecko neleží ve stejné oblasti jako Lucembursko. Mít silnou obranu je proto podmínkou národního přežití,“ charakterizuje pozici své země ministr obrany Nikos Dendias. Služebně nejstarší člen NATO v regionu má oproti ostatním specifikum: povinnou vojenskou službu pro muže starší 18 let. I proto řecké vojenské výdaje převyšují i navzdory nedávné hospodářské krizi dlouhodobě 2 % HDP a v posledních letech dokonce 3 %. Momentálně však země uvažuje o změnách, inspirovat se chce finským modelem. Ten nebude podle ministra zkopírován, budou však využity prvky považované za užitečné. „Důležité je zachovat důraz na spojení rozvoje digitálních a dalších dovedností během vojenské služby – které se po ní mohou hodit – s intenzivním vojenským výcvikem šitým na míru relativně krátké době služby. Finský model je kombinován i s dobrovolnou, ale pravidelnou rekvalifikací záložníků, kterou chceme také realizovat.“

Reforma vojenské služby je však jen součástí širšího programu Agenda 2030, která se má

stát největší reformou v historii moderních řeckých ozbrojených sil od založení moderního řeckého státu. „Rychlý technologický vývoj, kybernetické útoky a umělá inteligence, stejně jako ozbrojené konflikty posledních let v našem regionu, zdůrazňují více než kdy jindy potřebu modernizace a přizpůsobení ozbrojených sil,“ prohlásil ministr. Hlavními prvky reformy jsou podle něj rozvoj výzkumu a inovací, zejména technologií dvojího užití, tj. vojenského i civilního. Záměrem Agendy 2030 je přejít k rozvoji programů obranných technologií, které mají domácí přidanou hodnotu, aby investice do obrany přispívaly k rozvoji země i zvýšení zaměstnanosti. Ministr také zdůrazňuje, že každé euro by mělo být vynaloženo na skutečné potřeby nejlepším možným způsobem ve smyslu náklady-přínosy. Řecké armádě neschází moderní výzbroj, ale opozdila se podle něj v oblasti dronů a protidronových systémů. Začne se proto pracovat na protidronové „kopuli“ pokrývající řecké území.

Při druhém výročí ruské invaze na Ukrajinu Nikos Dendias připomněl, že snaha mocných států vnutit svou vůli svým sousedům představuje reálnou a velkou hrozbu. NATO ohodnotil jako nejúspěšnější vojenskou alianci v historii.

Text: Filip Tesař, foto: Tomislav Brandt (OSRH), Markus Rauchenberger/CC BY 2.0, Standing NATO Maritime Group 2/CC BY-NC-ND 2.0, Matthew D. Leistikow/CCO 1.0 UNIVERSAL, Joel Salgado, Velvyslanectví Spojeného království v ČR, Jitka Šuláková a Dragan Cvetić, Leslie Reed/CC BY-NC-ND 2.0

CHORVATSKÁ ARMÁDA ZBLÍZKA

S řadou ozbrojených sil našich spojenců přichází Armáda ČR pravidelně do styku, ať prostřednictvím bilaterální spolupráce, nebo na mezinárodních cvičeních a zahraničních misích. Chorvatsko je země, která je nám většinou asi důvěrně známa, ale pro její ozbrojené síly to neplatí. V Severoatlantické alianci se přitom vymyká tím, že jeho armáda vznikla a utvářela se za války a její zkušenosti s konvenčním válčením frontového typu nejsou starší než třicet let. Využili jsme proto příležitosti vyzpovídat plukovníka gšt. Zdravka Barbariće, přidělence obrany Chorvatské republiky pro Českou republiku se sídlem v Berlíně.

*Chorvatský přidělenec
obrány plukovník gšt.
Zdravko Barbarić*

Mohl byste stručně přiblížit uspořádání chorvatských ozbrojených sil?

Ozbrojené síly Chorvatské republiky (OSRH) jsou organizovány do štábů, velitelství, útvarů, institucí a dalších organizačních jednotek, jasně rozdělených do dvou složek: zaprvé je to Operační složka ozbrojených sil, tvořená organizačními jednotkami, které se připravují

na provádění bojových a nebojových operací (operační velení, strážní brigády, Flotila a pobřežní stráž Chorvatské republiky, letectvo, velení speciálních jednotek a jiné). Druhou je Institucionální složka ozbrojených sil, tvořená organizačními jednotkami, jejichž úlohou je budovat nebo podporovat budování schopností operační složky. Sem patří velení

podpory, školy, výcviková střediska, služby a další.

OSRH se skládají z následujících složek: Chorvatské pozemní síly, Chorvatské válečné námořnictvo, Chorvatské válečné letectvo, Chorvatská vojenská akademie Dr. Franjo Tuđmana, Velitelství podpory, Velitelství speciálních sil a dalších jednotek spadajících pod generální štáb.

Chorvatská armáda urazila od svého vzniku dlouhou cestu. Jaké byly hlavní milníky přechodu od válečné armády k dnešku?

Po obranné válce (1991–1995) se začalo intenzivně pracovat na transformaci OSRH z válečné struktury na mírovou a na rozvoji nových schopností, přičemž došlo i k početní redukci armády. Od roku 2000 započal proces výrazného usměrnění k euroatlantické integraci a pokračující transformaci, zahrnující strategické, plánovací a doktrinární přizpůsobení a postupy zaměřené na aplikaci standardů NATO. Zvláštní důraz byl v tomto procesu kladen na rozvoj mobility, funkčnosti a flexibility při nasazení ozbrojených sil. Cílem bylo vytvořit moderní strukturu obranného systému, který bude schopný reagovat na výzvy nové doby.

Zdůraznil bych, že základem těchto změn byl postupný přechod od samostatných (národních) chorvatských obranných a bezpečnostních mechanismů k mechanismům kolektivním. To v sobě zahrnuje omezenější profesionální a záložní síly (tedy profesionalizaci OSRH – naplňování stavu na principu dobrovolnosti místo povinné vojenské služby), ale také síly lépe vycvičené, vybavené, kompatibilní a interoperabilní se spojenci. Otevřela se také možnost, aby se menší členské státy NATO, jako je Chorvatsko, částečně

„specializovaly“ s cílem přispět svými kapacitami do společných operací specifickým způsobem (např. vojenskou policií, zdravotnickými týmy, jednotkami radiační, chemické a biologické ochrany a podobně). Po dosažení členství v roce 2009 se důraz přesunul na rozvoj schopností v souladu s cíli schopností NATO. Dalším velkým milníkem byla nedávná změna globální geopolitické situace, která v chorvatském kontextu vedla ke změně v percepce obrany. Odráží se to v rozhodnutí o nákupu víceúčelových letounů Rafale, celkové

modernizaci OSRH a v navýšení výdajů na obranu.

Co OSRH přinesl vstup do NATO?

Příležitost pro aplikaci standardů NATO, osvojování nových znalostí a dovedností, rozvoj interoperability, nový impuls v rozvíjení schopností a prověřování našich kapacit v mezinárodním prostředí. Nedílnou součástí procesu vstupu do NATO bylo stále výraznější a obsahově bohatší zapojení našich vojáků do mezinárodních misí a operací, získávání

zkušeností z činnosti mnohonárodních velitelství, zdokonalování plánovacích dovedností a podobně.

Získaly OSRH během války, v níž vznikly, nějaké jedinečné schopnosti?

Vzhledem k tomu, že chorvatská armáda vznikala za války a země čelila agresi, veškeré schopnosti OSRH se formovaly ve válečných podmínkách. V těch podmínkách se také rozvíjely a prověřovaly. Nutnost přejít na mírovou strukturu, změna geopolitického prostředí i poválečné priority zahraniční politiky nasměrovaly rozvoj schopností jinak, než tomu bylo ve válečných okolnostech. Na další zdokonalování dříve nabytých schopností měl potom významný vliv i vstup Chorvatské republiky do NATO a EU. Zkušenosti a schopnosti získané a prověřené v obranné válce však představují důležitý prvek, na který se bere zřetel i dnes.

V poslední době se mluví o tříměsíčním základním vojenském výcviku. Jak by to mělo vypadat?

V souladu s tehdejšími politickými směrnicemi i společenským ovzduším a uvažováním bylo v roce 2007 přijato rozhodnutí brance do vojenské služby nepovolávat. Šlo mimo jiné o krok směrem k profesionalizaci OSRH, což s sebou neslo pozastavení povinné vojenské služby a zavedení služby dobrovolné. První generace dobrovolných branců začala sloužit v listopadu 2008. Kvůli ruské agresi

proti Ukrajině v roce 2022 začala řada zemí včetně Chorvatské republiky intenzivněji přemýšlet o stavu a rozvoji svých ozbrojených sil. A v této souvislosti nedávno vznikla pracovní skupina, která pracuje na návrhu možné koncepcie vojenského výcviku.

Do jakých misí je momentálně Chorvatsko zapojeno?

Chorvatská republika je v současné době zapojena do následujících misí a operací NATO: operace KFOR (Kosovo), mise v Iráku, bojová skupina posílené představené přítomnosti v Polsku, bojové skupiny zvýšené bdělosti v Maďarsku a v Bulharsku, operace Inherent Resolve a operace Sea Guardian. Dále v misích Evropské unie: EUNAVFOR MED

Irini a EUNAVFOR Atalanta, a konečně v misích OSN UNMOGIP v Indii a Pákistánu, MINURSO v Západní Sahaře a UNIFIL v Libanonu. Nejsilněji se po ukončení mise NATO v Afghánistánu angažujeme v operaci KFOR v Kosovu.

Chorvatsko rozvinulo vlastní vojenský průmysl. Jaká jsou jeho hlavní odvětví?

Chorvatský obranný průmysl zahrnuje přibližně 100 podnikatelských subjektů s více než 3000 zaměstnanci. V roce 2013 byl založen Klastř pro konkurenceschopnost chorvatského obranného průmyslu (CDICC), představující zastřešující průmyslovou platformu sektoru chorvatského obranného průmyslu a kontaktní místo odvětví obrany

a bezpečnosti v Chorvatsku. V rámci CDICC působí velký počet organizací a firem z různých oborů, ale se společným cílem propojovat a přispívat k obrannému a bezpečnostnímu potenciálu a konkurenceschopnosti Chorvatské republiky i EU.

Významnější odvětví výroby bychom mohli shrnout pod ruční zbraně (útočné pušky, odstřelovací pušky, pistole, ruční granátomety), munici (minometné střelivo), vozidla (licenční výroba BVP Patria, údržba pásových vozidel), lodářství (stavba rychlých člunů a plavidel do velikosti korvety), ochranné prostředky (přilby atd.), oděvy a obuv a odminovací systémy.

S jakými státy Chorvatsko ve vojenské rovině spolupracuje nejvíce?

V bilaterální obranné spolupráci se zaměřujeme na posilování vztahů se strategickými partnery v Evropě a ve světě, abychom spolu s nimi přispívali ke stabilitě globálního a euroatlantického prostoru, rozvoji obranných schopností a posílení dobrého jména a postavení Chorvatska v mezinárodním společenství. Důraz klademe zejména na spolupráci se sousedními státy a uchazeči o členství v NATO a v EU z jihovýchodní Evropy.

Chorvatskými čelnými spojenci a partnery v obranné spolupráci jsou USA, Francie, Velká Británie, Polsko, Německo, Maďarsko, Slovinsko a Itálie. Pro stabilitu regionu jsou zvláště důležité země jihovýchodní Evropy, konkrétně Bosna a Hercegovina, Kosovo a spojenci v NATO: Černá Hora, Severní Makedonie a Albánie. To pochopitelně nijak nevylučuje spolupráci se všemi dalšími členskými státy NATO a EU.

Je tu potenciál pro rozvoj vzájemné spolupráce chorvatských a českých ozbrojených sil?

České a chorvatské ozbrojené síly už spolupracují v oblasti vzdušných sil – jsme spoluzakladateli Mezinárodního centra leteckého výcviku NATO MATC v ČR, při výcviku vojenské policie (MNMP BAT) a ve spolupráci logistických jednotek. Chorvatsko a Česko rovněž propojuje sedmnáct let společné účasti v mírové operaci NATO ISAF / Resolute Support v Afghánistánu. Mým přáním, jakožto představitele Chorvatské republiky v České republice, je, abychom spolupracovali v co největší míře. V každém případě vnímám vyhlídky na rozvoj vzájemné spolupráce. Ozbrojené síly obou našich zemí vidím jako vzájemně kompatibilní. Užší spolupráce ve speciálních a specifických schopnostech by mohla přinést oboustrannou přidanou hodnotu.

Vidím rovněž potenciál i ve spolupráci obranného průmyslu, a to v podobě vzájemné podpory na třetích trzích. EU vynakládá značné úsilí na optimalizaci zbrojní výroby tak, aby byly potřebné produkty k dispozici co nejdříve, s nejvyšší možnou kvalitou a při rovnoměrném rozdělení závazků mezi zúčastněné země. V Chorvatsku jsou zcela jistě společnosti a výrobci, kteří mají o spolupráci zájem.

Všechny zainteresované podnikatelské subjekty touto cestou tedy vyzývám, aby v případě zájmu o spolupráci kontaktovaly Klastř chorvatského obranného průmyslu (CDICC) nebo agenturu Alan.

Jaké jsou vaše zkušenosti se spoluprací s Armádou České republiky?

Ze tří let svého mandátu mám jen samé pozitivní zkušenosti. Ty se týkají především ředitelství zahraničních aktivit Generálního štábu, které je pro mne ve vztazích s českými ozbrojenými silami dveřmi i otevřeným oknem.

Vztah, který jeho pracovníci v čele s plukovníkem gšt. Janem Husákem udržují se mnou i dalšími přidělenci obrany, je mimořádně korektní a profesionální. Vyzdvihnout bych zde chtěl zejména podplukovníci Janu Senkovou a rovněž pana Zdeňka Cardu, u něhož je mi líto, že již odešel do důchodu. Důstojně ho však nahradil pan Otakar Hrdina. Dále chci při této příležitosti zdůraznit své velmi pozitivní dojmy a pracovní zkušenosti ze setkávání s Pražskou asociací vojenských a leteckých přidělců (PAMAA) a s kolegy – vojenskými přidělenci akreditovanými v Praze. Patří jim velké a upřímné poděkování za opravdovou

a reálnou pomoc ve všech otázkách, s nimiž jsem se na ně obrátil. A konečně bych také poukázal, jakkoli to s aktivitami v Praze přímo nesouvisí, na velmi korektní a užitečnou spolupráci s podplukovníkem Lukášem Bergerem, vojenským a leteckým přidělcem České republiky v Berlíně.

Text: Filip Tesař,

foto: Centrum rozvoje leadershipu Marka Babiče, Filip Klen, Tomislav Brandt (vše OSRH)

MODERNÍ TECHNOLOGIE PRONIKAJÍ I DO VOJENSKÉHO ZDRAVOTNICTVÍ ČESKÉ ARMÁDY

CHIRURGIE NA DÁLKU

Telemedicína neboli operace na dálku. Díky moderním technologiím může Armáda České republiky v budoucnu přispět k dalšímu zvyšování svých schopností. Platí to zejména pro krizové oblasti, kde probíhá válečný konflikt nebo přírodní katastrofa a okamžitý operační zákrok je jedinou možností, jak poskytnout první pomoc postiženým. Jedná se o krizové situace, kdy si chirurg musí poradit i se zraněním, které nespadá přímo do jeho oboru, a kdy rada zkušeného operátora je velmi cenná. Tuto možnost spolupráce si vyzkoušely pomocí satelitního mostu při operaci tříselné kýly Vojenská nemocnice Brno a Ústřední vojenská nemocnice v Praze.

„V Brně kýlu lékaři operovali pomocí exoskopu, který umožňuje sledovat zákrok na monitoru ve 3D s vysokým rozlišením,“ vysvětluje samotný zákrok plukovník gšt. Václav Masopust, ředitel Ústřední vojenské nemocnice v pražských Střešovicích. „Nutno podotknout, že v tomto případě nešlo o samotný operační zákrok, ale touto testovací operací jsme sledovali, zda je přenos z brněnské do pražské nemocnice kvalitní a nemá zpoždění. Hlavním cílem bylo vyzkoušet přenos dat v reálném čase.“

Exoskop s rozlišením 4K a 3D vizualizací umožní přesné zobrazení většího počtu anatomických detailů a struktur tkání. Operátor při samotném výkonu sleduje ránu pomocí speciálních brýlí a dívá se na monitor obrazovky. Chirurg měl během více než hodinové operace na hlavě sluchátka s mikrofonom a dorozumíval se s pražskými kolegy. Do mikrofону hlásil každý následující krok, který hodlá udělat, a na druhé straně specialisté potvrdzovali, že vše vidí s minimálním zpožděním.

Cílem bylo testování přenosu dat

„Tento přístroj umožňuje vidět ve stejnou dobu reálnou operaci dvěma chirurgům. První je ten, který samotnou operaci provádí, a druhý může být přes tisíc kilometrů daleko od místa konfliktu a může sledovat každý krok operátora a poradit mu v případě nejasností. A jelikož čas v tomto případě hraje zásadní roli, tak v případě satelitního přenosu nemůže docházet k časové prodlevě,“ vysvětluje dále plukovník Masopust. „Snahou bylo také zjistit, zda bude kvalitnější a rychlejší přenos přes 5G síť, nebo přes satelit. Přes 5G síť byl přenos bez problémů, u satelitu chvíli v Praze viděli jen 2D rozlišení. Je totiž důležité, aby operátor a specialista na vzdáleném místě viděli krvácení ve stejný okamžik a byli na něj schopni reagovat současně. Satelit měl maximálně 0,7 sekundy zpoždění, u 5G síť to bylo 1,2 sekundy. Ale na těchto limitech v současné době pracují IT odborníci na přenosové technologie.“

Telemedicína na bojištích i v civilní sféře

V Ústřední vojenské nemocnici sledoval operaci tehdejší ředitel Vojenské nemocnice Brno a dnes již ředitel nemocnice v pražských Střešovicích. „Spojení bylo velmi dobré na 5G síti i satelitu. O něco lepší byly 5G síť. Vyhodnocením jsme došli k tomu, že je lepší méně kvalitní obraz, ale ve 3D. Do budoucna bychom tuto technologii chtěli doplnit o rozšířenou realitu, aby specialista nemusel radit jen slovně, ale mohl přesně označit místo, kde hrozí krvácení a jak ho zastavit a na jaké konkrétní místo se z pohledu zkušeného operátora zaměřit. V budoucnu počítáme ještě s dalšími testovými operacemi a rádi bychom vybavili nějaké centrum s možností telekomunikace, abychom tento postup zaviedli do praxe.“

Tento operační postup pomocí satelitního mostu si vyzkoušeli vojenští chirurgové zatím mezi vojenskými nemocnicemi v Brně

a v Praze. A v tomto testování a zdokonalování chtějí pokračovat i nadále.

Telemedicína, tedy chirurgie na dálku, se může uplatnit nejen na bojištích, ale v civilní sféře v případě přírodních a jiných katastrof. Je to začátek, kdy moderní technologie proniká i do urgentní zdravotní medicíny a může pomoci zachránit lidské životy. Testování satelitního přenosu operace by vojenští lékaři samozřejmě časem rádi vyzkoušeli i v rámci zahraničních operací, kde působí naši vojáci, protože to umožní méně zkušeným, ale mladým lékařům přímo v místě nasazení komunikovat se starším a zkušeným kolegou, který mu bude pomáhat z bezpečného místa na jakémkoliv místě na světě.

„V telechirurgii a v zavedení moderních technologií do činnosti operátora vidím

i příležitost, jak získat pro práci mladé lékaře, pro které mohou být tyto moderní trendy zajímavé a chtěli by se ve svém oboru nejenom vzdělávat, ale jít s dobou. Protože ať chceme nebo nechceme, nové technologie budou více a více zasahovat do již zaběhnutých standardních postupů,“ dodává plukovník Václav Masopust.

Specialisté z Univerzity obrany i ČVUT spojili síly

„Během experimentu byly testovány současné komunikační možnosti, jako jsou satelitní přenos a 5G technologie, které jsou využívány pro živé televizní přenosy,“ informuje majorka Markéta Vršcká z Fakulty vojenských technologií Univerzity obrany Brno, podle níž specialisté z brněnské univerzity, ČVUT i spolupracujícího

Plukovník Václav Masopust

průmyslu hledali nejen nejvhodnější spojení, co se týče přenosu dat, ale i jeho stability a minimalizace obrazové latence.

Spojení nemocnic, vědeckých pracovišť a průmyslu představuje podle plukovníka Masopusta budoucnost nejen pro zvyšování schopností české armády, ale v místech, kde probíhá krize nebo byla země postižena přírodní katastrofou, je jedinou možností, jak provést operační zákrok s potřebnou erudiicí to, že chirurga přímo v místě vede specialista na dálku.

„Vzhledem k současnému trendu, kdy se medicína zaměřuje na vysokou specializaci, ubývá tzv. univerzálních chirurgů schopných provádět traumatologii v potřebném rozsahu. Jedinou možností je hledat cesty, jak využít jejich zkušeností a rozšířit jejich schopnosti přímo v místě nasazení za pomoci vzdálené konzultace se zkušeným operátorem v týlové nemocnici,“ podotýká plukovník gšt. Hynek Schvach z Vojenské lékařské fakulty Univerzity obrany Hradec Králové.

RODINNÉ STŘÍBRO ZE SLAVIČÍNA

Vojenský technický ústav výzbroje a munice (VTÚVM) ve Slavičíně patří k rodinnému stříbru resortu obrany. Působí hlavně na poli zbraní a střeliva, průzkumných systémů, komunikačních a informačních systémů a systémů velení a řízení, kde je jeho úkolem vojenský výzkum a vývoj, inovace a certifikované testování. K jeho klientům patří kromě Armády České republiky (zejména Pozemních sil AČR) také Vojenská policie a Hradní stráž, ale také například polské a jordánské ozbrojené síly.

Zdejší zkušebnou prošly všechny ruční zbraňové systémy používané v AČR. Včetně odstřelovačsky Falcon, kterou přímo ve VTÚVM vyvinuli. Úsek zkušebnictví však funguje jako autorizovaná národní autorita také pro střelivo, balistické ochranné prostředky nebo muniční obaly. Odehrávají se zde rovněž zkoušky zbraňových nástaveb pro bojová vozidla. Podstatně rozsáhlejší zkoušky se tady budou provádět i pro nová „bévépěčka“ CV90 nebo pro nová děla AČR.

Na úseku zbraňových a robotických systémů byl mimo jiné vyvinut moderní kompaktní 60mm minomet ANTOS, ve verzích lehký ruční a lehký polní. Modulární konstrukce obsahuje jen nejnižší počet jednoduše demontovatelných součástí, vyrobených většinou z hliníkových a titanových slitin a z vyztužených plastů. Minomet je určen primárně pro výsadkové, průzkumné a speciální jednotky. A právě pro použití takovými jednotkami úsek muničních systémů VTÚVM současně vyvinul

speciální lehké minometné náboje, nebo na druhou stranu minometné náboje, vyznačující se oproti dříve používaným typům prodlouženým dostřelem a efektivnějším působením v cílovém prostoru. Odzkoušené byly na zdejší zkušební střelnici Bzenec. Optimalizovaná minometná munice se zvýšeným tlakově tepelným účinkem, vyvinutá ve VTÚVM, je plněna vlastní trhavinou, exportovaná i jiným výrobcům. Ve Slavičíně vyrábějí minometné náboje tříštivé, zadýmovací i osvětlovací ve

viditelném spektru i v blízkém infračerveném spektru. A do zmíněných odstřelovaček se zde v malých sériích vyrábí speciální přesná 12,7mm munice.

Významnou oblastí je integrace komplexních vojenských systémů. Specializované výrobky tohoto úseku, bez kterých se moderní armáda neobejde, zahrnují mimo jiné monitorovací a zaměřovací systémy, samostatné výkonné televizní kamery, z odolnějších řídicí jednotky do kolových a pásových vozidel, výkonné datové komunikační prostředky... Zůstaneme-li pouze u projektů realizovaných pro AČR, můžeme jmenovat systémy KBV-Pz na podvozku Pandur 8x8, dělostřelecký průzkumný a pozorovací komplet SNĚŽKA, dělostřelecký průzkumný komplet LOS na pásových podvozcích, dilenské vozidlo pro opravy prostředků dělostřeleckého průzkumu DPzP na podvozku Tatra 8x8, dále lehká obrněná vozidla LOV 7,62B, LOV-Pz, S-LOV CBRN (zde jako subdodavatel VVÚ Brno) a nově vyvíjené LOV-REKO, všechny na podvozcích Iveco LMV. Pro Vojenskou policii ČR pak VTÚVM vyvinul a dlouhodobě dodává modulární systém ostrahy a monitorování, který v různých verzích již více než 20 let slouží k plošné ostraze letišť, resp. okolí důležitých objektů v ČR i v zahraničí.

Robotické systémy a zbraňové stanice

Úsek zbraňových a robotických systémů se svými odděleními mechanické konstrukce, mechanické výroby, konstrukce a výroby hardwaru a vývoje softwaru nemá slovo „robotických“ v názvu nadarmo. Už v letech 1988–1990 zde vyvinuli v tehdejší Československu první robotizovaný bojový komplet, tehdy nazvaný prostě ROBOT. Elektricky poháněný pásový stroj, vybavený pozorovacími kamerami a dálkově ovládaný naváděcím přístrojem protitankového kompletu Konkurs, který byl z pultu operátora řízen dálkově po optickém kabelu. V letech 2017–2019 byl ve VTÚVM ve spolupráci se státním podnikem VOP CZ vyvinut a do výzbroje AČR zaveden pozemní robotický systém UGV-Pz, a to rovnou ve dvou verzích: průzkumná verze na podvozku TAROS 6x6

a pozorovací/logistická verze na podvozku TAROS 4x4, zavedená v rámci prostředku SOM-6 u Vojenské policie ČR.

Postupem doby se významnou oblastí činnosti tohoto úseku staly zbraňové stanice (ZS). V letech 1999–2000 zde vznikla vůbec první dálkově řízená ZS v Česku: věžový komplet BRDM 2/99. Tato ZS prošla všemi zkouškami, byla zavedena do výzbroje AČR, nebyla však vyráběna sériově. Od té doby se oblast ZS ve VTÚVM znatelně rozšířila. K nejrozšířenějším zatím patří ZSRD 07 ráže 7,62 mm a ZSRD 08 ráže 12,7 mm. V obou případech se jedná o lehký dálkově ovládaný zbraňový systém, určený pro kolová nebo pásová vozidla. Konstrukce je postavena na manipulátoru tvaru U, do kterého je integrována lafetace zbraně se senzorovým kontejnerem, obsahujícím přehledovou TV kameru, zaměřovací TV kameru, IČ kameru a laserový dálkoměr. Na oba typy ZS lze integrovat výmetnice dýmových granátů, případně čidlo systému detekce a identifikace ozáření nebo meteorologické čidlo. ZS s kulometem ráže 7,62 mm z dílny VTÚVM jsou vybavena například všechna nová vozidla S-LOV-CBRN 31. pluku radiční, chemické a biologické ochrany Liberec a průzkumné komplety LOV-Pz 13. dělostřeleckého pluku Jince. ZS s těžkým kulometem ráže 12,7 mm, resp. s automatickým granátometem ráže 30 mm našla uplatnění například na lehkých obrněných vozidlech Iveco LMV Ozbrojených sil Slovenské republiky. Od ZS rodiny ZSRD pak rozvoj ve VTÚVM postupoval přes mezityp ZS-ISR2 k současným zbraňovým stanicím řady MARTA.

Od A do Z

„Zbraňovku jsme schopni vyvinout úplně celou sami,“ říká vedoucí vědecký pracovník VTÚVM Ing. Libor Marčík a pokračuje: „Tedy: kulomet koupíme – zatím zahraniční, ale věříme, že ve spolupráci s vhodným partnerem, jakým je třeba uherskobrodská zbrojovka, bychom byli schopni osadit i český kulomet. A také nakupujeme laserový dálkoměr. Před lety jsme sice vyvinuli vlastní, ale s ohledem na cenu se to při výrobě v malých množstvích nevyplatí konkurovat velkosériovému

Organizační struktura VTÚVM

Úsek zbraňových a robotických systémů

Vývoj a inovace / Optické a řídicí systémy / Mechanická výroba a montáž / Vývoj SW / Dokumentace

Úsek muničních systémů

Vývoj a inovace / Výroba a delaborace

Úsek zkušebnictví

Akreditovaná zkušební laboratoř č. 1128 / Obranná standardizace / Národní autorita

produktu specializovaného výrobce, který je prodává do celého světa.“ Jinak si ale celou zbraňovou stanici ve Slavičíně vyvinou sami, jak mechaniku, tak elektroniku. Úzce přitom spolupracují s domácím průmyslem, například v oblasti manipulátorů. Zdejší konstruktéři optoelektroniky jsou schopni sami na míru vyvinout a vyrobit kameru, denní i infračervenou (termovizní) a k nim i příslušnou řídicí jednotku. „Ale termokamery vyrábíme pouze nechlazené, chlazené zatím neděláme,“ dodává puntičkářsky inženýr Marčík a usmívá se. „Všechno pak integrujeme do senzorového bloku (tj. zaměřovače zbraňové stanice) a pozor – vyvineme si i vlastní specializovaný počítač, optimalizovaný pro naše použití ve zbraňové stanici, terminál operátora zbraňové stanice, oba včetně kompletního řídicího softwaru.“

Jednotlivé úseky VTÚVM samozřejmě úzce spolupracují. Pro příklad nemusíme daleko: na základě poznatků z války proti Ukrajině teď třeba vyvíjejí miniaturní pumy pro drony. Vlastní pumu vyvíjejí muničáři, zbraňáři k ní chystají speciální elektronický „chytrý“ zapalovač a systém upevnění a dálkového odhozu. Poslední slovo bude mít zdejší zkušebna. Proběhne tu však nejen kompletní vývoj i testování podle standardů NATO, ale jako u jiných svých výrobků zde budou schopni postarat se o celý životní cyklus: od výroby přes prodloužení životnosti až po případnou delaboraci.

Text: Filip Tesář, foto: VTÚVM

Automatizovaný bezosádkový průzkumný pozemní prostředek UGV-Pz

LOV-Pz

Lehké obrněné vozidlo průzkumné
na bázi vozidla Iveco M65E 19 WM.
4x4 je vybavené speciální účelovou
nástavbou se zbraňovou stanicí
ZSRD07-Pz.

„ZBRAŇOVKA“ PRO ZEMI NIKOHO

Takzvaná země nikoho se za první světové války rozkládala víceméně na dostřel pušky, tedy nějakých 300 metrů. Na Ukrajině je to dnes obvykle desetkrát tolik, což je dosah běžného dronu. Záleží samozřejmě na terénu, rovinatý může tuto vzdálenost i zdvojnásobit, členitý naopak zkrátit. Masivní nasazení bezosádkových vzdušných systémů (tzv. dronů) nesmírně zrychlilo zjistitelnost cílů. V otevřeném terénu se doba přežití bojového vozidla počítá v minutách.

Na současných bojištích dochází k jejich takzvanému vyprázdnění: už tu neútočí a nebrání se armády, soustřeďující masu vojáků na malém prostoru. Místo toho tu vidíme rozprostřené menší skupinky vojáků a bojové techniky. Ukrajinská bojiště jsou mixem přístupů minulosti a budoucnosti: pěšáci, dělostřelectvo a obrněnou techniku zde v klasické poziční válce doplňují bezosádkové systémy. Na každých deset kilometrů fronty tam běžně takových systémů operují desítky. Pokročili jsme do věku digitalizovaného bojiště: množství překrývajících se a navzájem se potvrzujících senzorů zjišťuje potenciální cíle a předává informace do týlu k vyhodnocení do centra ISR (Intelligence, Surveillance, Reconnaissance – zpravodajství, sledování, průzkum). K vyhodnocování se s úspěchem začíná využívat umělá inteligence (AI). S dobře vyřešeným datovým přenosem a se schopností efektivního a rychlého vyhodnocení informací má válčící strana díky bezosádkovým systémům

online přehled o bojové situaci i o protivníkovi, a může tak efektivně eliminovat jeho síly a prostředky.

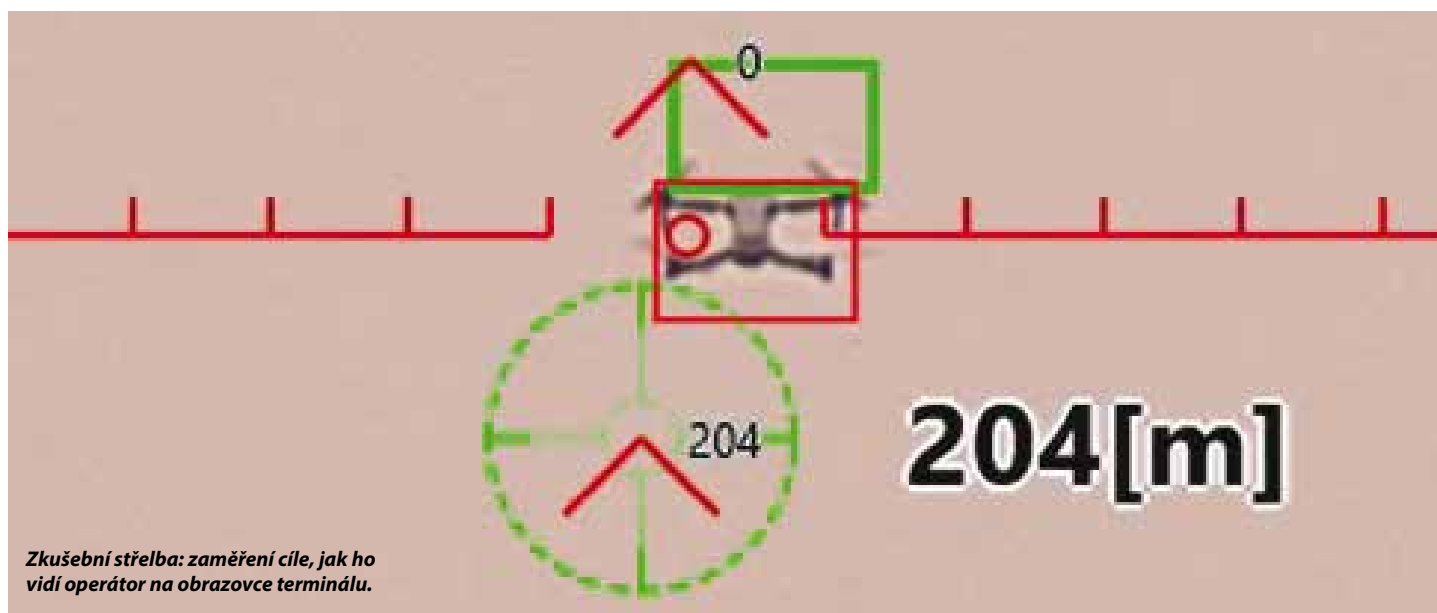
Vzhledem ke skutečnosti, že pohyb bezosádkového systému ve vzduchu je nejjednodušší, největší uplatnění proto nyní nacházejí bezpilotní vzdušné prostředky (UAV). Na bojištích se však postupně objevují i pozemní bezosádkové systémy. I jejich výzbroj musí na změnu bojiště reagovat. Vodou chlazený kulomet s pohotovostní zásobou střeliva o 5 000 nábojích, střílející naslepo podle horizontu? To bylo efektivní v minulosti, v době masových armád; nyní si už i kulomet musí cíle na bojišti vybírat, nejlépe automaticky, protože to je rychlejší, a obratem působit bodově.

Zbraňová stanice (ZS) MARTA-L, kterou vyvinul státní podnik resortu obrany VTÚ, odštěpný závod VTÚVM, je koncipována jako bezosádková univerzální ZS, vyzbrojená kulometem ráže 7,62 mm. To ji předurčuje k nasazení proti pěchotě nebo nepancéřovaným vozidlům,

ale i proti novým hrozbám: UAV kategorie LSS (Low-Slow-Small – malé, pomalé, nízko letící), ale i proti rychlejším útočným dronům kategorie MINI UAV. Určena je k osazení na lehká osádková bojová vozidla, primárně na Iveco LMV, kde by sloužila k průzkumu bojiště a palbě pro ochranu vozidla (díky dvouosé stabilizaci externí lafetace i za pohybu), stejně jako na kolová i pásová bezosádková bojová vozidla. Podnětem byla ázerbájdžánská ofenziva proti Náhornímu Karabachu v roce 2016, což byl první konflikt, ve kterém UAV sehrály jednu z klíčových rolí. Na vlastnosti této zbraňové stanice jsme se zeptali Ing. Libora Marčíka, vedoucího týmu, který ji vyvíjel.

Jak dlouho vývoj trval?

Zahájili jsme ho na podzim 2021 a skončili funkčním demonstrátorem v polovině roku 2023, ale řídicí software stanice stále zdokonalujeme. Základní software už samozřejmě funguje, a to velmi dobře. Letos v červnu

Zkušební střelba: zaměření cíle, jak ho vidí operátor na obrazovce terminálu.

Zbraňová stanice MARTA-L

MARTA-L střílela ve Vyškově proti dronům a ověřili jsme si, že účinná proti nim je už teď.

Na jakou vzdálenost dokáže působit?

Vzhledem k tomu, že je osazena běžným kulometem ráže 7,62 mm, je ZS MARTA-L určena k ničení jednotlivé živé síly na vzdálenost do 800 metrů, na drony, které jsou podstatně menší, je efektivní zhruba do 300 metrů. Je to otázka osazení ZS senzory, od čehož se odvíjí cena a velikost ZS. Cílem bylo vyvinout malou, lehkou ZS, osaditelnou jak na osádková vozidla (namísto současných otevřených střelišť s kulometem FN MINIMI), tak i na menší pozemní bezosádkové systémy. Na ty se teď větší montují klasické ZS, což přináší určité potíže s komunikací.

Je vaše MARTA-L něčím odlišná od ostatních ZS?

Její základní odlišností je samostatný řídicí subsystém externí části ZS, takže komunikační linku mezi externí částí ZS a terminálem operátora nezatěžujeme tak, aby obrazová informace nemohla být v plné kvalitě přenášena bezdrátově. Signál z výkonných obrazových senzorů ve vysokém rozlišení, po komunikačním bezdrátovém pojitku a v šířce kanálu, který je armáda schopna vyčlenit, totiž u klasického pojetí ZS nepřenese bezdrátově v dostatečné kvalitě. Proto jsme vyhodnocovací systém obrazového signálu umístili na externí část ZS, kde máme k dispozici relativně vysoký výpočetní výkon. Vzhledem k vysoké míře automatizace tak může být ZS MARTA-L efektivně používána na bezosádkových prostředcích.

Jaká je autonomie palby?

ZS MARTA-L má několik režimů palby. Pro střelbu na bezosádkové systémy se používá autonomní režim. Řídicí systém ZS obsahuje

databázi vytvořenou na základě strojového učení, která rozezná jak „křídlatý“, tak vrtulový dron, a v tomto režimu automaticky zamíří na dron, který se jí dostane do zorného pole optoelektronického zaměřovače, a tento cíl sám začne automaticky sledovat („trackovat“). Jakmile se operátor rozhodne cíl zničit, zmáčkne spoušť, MARTA-L si pak při nepřetržitém trackování cíle sama měří jeho vzdálenost, vypočítává balistiku, počítá prvky palby, jde do nadběhu a automaticky na dron vystřelí. Dokud operátor drží spoušť, řídicí systém stále pracuje v tomto režimu, a pokud dron letí dál, systém provádí další palebné sekvenční, dokud ho nezničí nebo dokud operátor nepustí spoušť. Zatím jsme při praktických střelbách došli k tomu, že při správně zvolené dálce střelby (střelbu povoluje operátor) dvě palebné sekvenční postačí.

Zmínili jste několik režimů...

MARTA-L může působit proti pozemním stacionárním i pohyblivým cílům, umí na bojišti nalézt, zaměřit a palbou ničit živou sílu, operátor zde má volbu mezi automatickým, poloautomatickým, nebo manuálním režimem vedení palby. Proti pozemním cílům se tedy používá víc režimů, když je například pozadí příliš členité a autonomní režim nefunguje, může operátor ZS přejít na poloautomatický, resp. manuální režim.

Co když bude cíl v dosahu víc?

MARTA-L vždycky vede palbu na jeden operátorem zvolený cíl, ale v paměti, která je v terminálu operátora, může mít uložených třeba deset i více cílů. Operátor pak zadá jenom „zaměř na cíl číslo X“ (nebo na orientační bod číslo Y) a systém na něj automaticky zamíří. Na označené cíle se už ZS natáčí automaticky, operátor je již nemusí znovu vyhledávat, u nepohyblivých cílů už jen zadává, jestli spustit

DÁLKOVĚ ŘÍZENÁ ROBOTICKÁ ZBRAŇOVÁ STANICE MARTA-L

Průzkumně palebný systém s pokročilou počítačovou podporou operátora, umožňující aplikaci algoritmů umělé inteligence (AI) a aplikaci rozšířené reality (AR), vhodná pro osazení na osádková i bezosádková vozidla. Pro průzkum bojiště a akvizice cílů ve dne i v noci je vybavena kompaktním multispektrálním senzorovým kontejnerem, obsahujícím vlastní řídicí jednotku, LWIR kameru s nechlazeným detektorem, dvě denní barevné kamery, laserový dálkoměr a laserový značkováč. Na elevační části je možné doplňkově osadit i laserový ozařovač cílů. Pro pozorování a monitorování je vybavena pokročilými funkcemi počítačové podpory operátora, se schopností automatického střežení prostoru, automatického rozpoznání a automatického sledování cíle a může být osazena samostatným širokouhlým pozorovacím kamerovým systémem (IPoS3).

Zničené terče

palbu. U pohyblivého cíle je ale podmínkou jeho předání v dostatečně krátké době, předpokladem je tedy napojení na systém fungující v reálném čase. Automatické převzetí stacionárního i pohyblivého cíle jsme už prakticky odzkoušeli a fungovalo bez problémů.

Má MARTA-L ještě nějaké další schopnosti?

V nově vyvíjeném prototypu pro AČR bude mít ZS MARTA-L ještě funkci teodolitu. Z geodeticky známých bodů, nebo astronomicky (podle hvězd), bude schopna velmi přesně určit svoji polohu a orientaci vůči zeměpisnému severu. Na to nyní vyvíjíme speciální software s pokročilou počítačovou podporou operátorovi. Vzhledem ke své výborné úhlové přesnosti, s patřičným spolupracujícím navigačním systémem nebo po provedení orientace z geodeticky známých bodů umožňuje dosáhnout při akvizici cílů dle STANAG 3797 přesnosti CAT1. V senzorovém bloku je rovněž zabudováno „laserové ukazovátko“, a je tak možné přesně vytyčovat směry v terénu.

JEDNIČKOU JE BECKY

Letošní červen byl výcvikově náročný nejen pro vojáky české armády, ale i na ty čtyřnohé čekal pěkně nabitý program. Kromě jejich standardního výcviku se mnozí z nich účastnili v Rančířově speciálního přeboru Vojenské policie služebních psů ve vyhledávání drog a výbušnin a v Mladkově se uskutečnil tradiční již 12. ročník Memoriálu Vojtěcha Plačka, což je prestižní obranářský závod služebních psů. Obě tyto soutěže přilákaly soutěžící ozbrojených sil nejen z České republiky, ale své psí favority vyslali se svými psovody i zahraniční zástupci. A o tom, že česká armáda disponuje psovody s vycvičenými psy na vysoké úrovni, svědčí i to, že v rámci speciální kynologie ve vyhledávání výbušnin, drog a zbraní jsou bezkonkurenčně jedničkami. Důkazem toho jsou Becky a Y'Herrick z Vojenské policie – psí jedničky v Armádě České republiky.

V Rančířově se uskutečnil speciální přebor Vojenské policie služebních psů ve vyhledávání drog a výbušnin. Účastnilo se ho celkem 21 závodníků, z toho deset v disciplíně na vyhledávání výbušnin a jedenáct na vyhledávání drog. Soutěže se kromě Vojenské policie zúčastnili zástupci Armády České republiky, Hradní stráž, Vězeňské služby České republiky, Policie Slovenské republiky, Finanční správa Slovenské republiky, Sboru vězeňské justiční stráž Slovenské republiky, Vojenské policie Polska a Vojenské policie Německa.

Drogy, zbraně, výbušniny

„Úkolem psů bylo najít buď drogu, nebo výbušninu, a to na různých pracovištích a v různých podmínkách,“ vysvětluje hlavní kynolog Vojenské policie major František Hanslík, jeden z organizačního týmu pořadatelů. „Jedna disciplína byla připravena ve spolupráci

s Dopravním podnikem Jihlava, kde výbušnina byla ukryta v autobuse. Další disciplína ve vyhledávání drog byla připravena v areálu Střední odborné školy a Středního odborného učiliště v Jihlavě přímo se studenty, kde úkolem psa bylo identifikovat osobu, u které organizátoři drogu založili. Během časového limitu museli psi nalézt látku jako heroin, pervitin, extázi, efedrin, hašiš, semtex, TNT, pentrit, černý prach apod. U určitých disciplín byl použit i klamavý vzorek, který měl psům ztížit práci. Jednalo se třeba o čaj, tabletu do myčky a různé další látky.“

Všechny disciplíny vycházely vždy z praktického využití služebních psů, u kterých se simulují různé činnosti, na které se psi běžně využívají, a jsou vlastně průřezem práce psovoda a služebního psa při plnění úkolů.

„To, že se tohoto přeboru účastní nejenom české jednotky a útvary, ale i zahraniční týmy ozbrojených sil dalších států, je pro všechny účastníky velmi cennou zkušeností,“ pokračuje major Hanslík. „Nejen že tu účastníci porovnají úroveň vycvičenosti, protože každá ozbrojená složka působí v různém prostředí i podmínkách, ale každá plní trochu jiné úkoly. Disciplíny, které byly pro účastníky připraveny, jsou vlastně průřezem schopností, kterými každá složka disponuje. A pro Vojenskou policii je to zároveň i cenná zkušenost, kterou může využít nejen pro potřeby vlastního výcviku, ale i pro spolupráci s ostatními ozbrojenými složkami v případě společného nasazení.“

Pes jde do akce vždy naplno

Služební pes nevnímá, zda je nasazen v ostré akci, nebo je to přebor o poháry a medaile.

Jeho výkon to neovlivní a nasazení je pro něj úplně stejné jak v reálné akci, tak v závodě.

„Závod s jednotlivými disciplínami je pochopitelně nastavený tak, aby se závodníci dostali pod tlak a mimo svou komfortní zónu,“ vysvětluje dále hlavní kynolog Vojenské policie. „Disciplíny probíhají celý den a jsou i dny, kdy pes musí zvládnout téměř bezprostředně tři disciplíny za sebou. A to je náročné jak pro psa, tak i pro psovoda. Důležitá je jejich souhra, kdy jeden spoléhá na druhého. Pro psovody je samotný závod možná větší psychická zátěž než pro jejich psí parťáky. Lidé jsou zkrátka soutěživí a každý z nich chce podat ten nejlepší výkon. Je na nich znát nervozita, ale při ostré akci by ten psovod fungoval naprosto profesionálně a v klidu. Při soutěži se snaží neudělat chybu, aby nedostal ztrátové body,“ usmívá se major Hanslík.

Náročné je to i pro samotné rozhodčí. Každý rozhodčí ví, jak vypadá perfektně zvládnutá disciplína dané schopnosti a jaký je ideální

stav. A jakoukoliv chybu pak musí ohodnotit a musí rozlišit, kdo daný úkol splnil lépe.

„I když při ostré akci by nějaká odchylka nevadila, tak v soutěži je nutné zvážit, kdo podal ten nejlepší výkon,“ vysvětluje rozdíly mezi ostrou akcí a soutěžní disciplínou vojenský kynolog.

Při výcviku je stres záměrem

Disciplínu ve vyhledávání drog organizátoři umístili do učiliště, kde je velký pohyb studentů a pes přechází z jednoho pracoviště na druhé a třikrát po sobě musí pracovat. Ale to je i smyslem soutěže. Pes musí fungovat za jakékoliv situace. Ať je v pohodě, nebo ne. Při výcviku se psovodi snaží dostávat své psí svěřence do stresových situací záměrně. Jednou z nich je například i přeprava vrtulníkem, kdy ihned po přistání musí rovnou do akce.

„Disciplínu ve vyhledávání drog u studentů jsme ztížili i tím, že psovod nesměl vstoupit se psem do místnosti. Musel pracovat sám bez

psovoda a prohledat určenou místnost. A to je pro psa opravdu velmi náročná disciplína, kdy musí zapojit naplno svoje mozkové centrum. Musí totiž pracovat bez spolupráce psovoda, a to je pro některé psy velký problém,“ popisuje jednu z disciplín major Hanslík. „Na starších, a tím pádem zkušenějších psech je jejich výcvik znát, a to se právě projevuje při těchto těžkých disciplínách. Je vidět, že pes už má zkušenosti s tím, kde by se látka mohla ukrývat, sám si vyhledává možná místa úkrytů a prověřuje si, zda tam není látka ukryta. Ti mladší a míň zkušení si s tímto úkolem neumí poradit. Jsou zvyklí, že je psovod navádí, což znamená, že mu ukáže, kde hledat. A pesek to udělá a prohledá. Proto na této disciplíně někteří ztráceli hodně bodů.“

Akci předchází rituál

Každý psovod s psem má před samotným nasazením do akce svůj rituál, aby pes věděl, že teď se jde do akce.

Absolutní vítěz nrtm. Martin Remsa a pes Becky

Po skončení soutěže měli organizátoři plné ruce práce.

„Obvykle si psovod psa položí, a on sám si obejde určený prostor. Pak ho pohladí po hlavě, někteří dají psovi pusku na čumák – a v tu chvíli se pes koncentruje na ten svůj úkol a svoji práci,“ popisuje spolupráci psa a psovoda major Hanslík. „Znamená to – teď budeme pracovat. Jako mají sportovci své rituály před výkonem, tak podobně na tom jsou i psi a psovodi.“

Pro Vojenskou policii byla tato soutěž, ale i mnoho dalších podobných klání jednou z forem přípravy. Bonusem je i to, že psovodi se potkají na jednom místě a mohou si vzájemně vyměnit zkušenosti.

„Když se sejdou psovodi, tak o ničem jiném než o výcviku psů nemluví,“ směje se major Hanslík. „A to platí pro celý resort obrany a je to stejné, když se setkáme se zahraničními kolegy. Z těch mnoha soutěží, na kterých se setkáváme, víme, jak oni fungují, jakou mají

V soutěži družstev neměli vojenští policisté konkurenci.

strukturu, jak probíhá trénink a výcvik psů, jestli chovají štěňata, nebo je vykupují – to je to, co nás zajímá. A předávání zkušeností, to je největší bonus, který já v každé soutěži o poháry a medaile vidím. A v tom já osobně vidím smysl a určitě v tomto trendu budeme pokračovat,” konstatuje hlavní kynolog Vojenské policie major František Hanslík. „Podobných soutěží se účastníme velmi často, mnoho jich i Vojenská policie sama pořádá. A to, co já velmi kvituji a oceňuji, je to, že nejenže česká armáda má vynikající úroveň v rámci kynologického výcviku, ale s tím jde ruku v ruce i vysoká profesionální úroveň armádního veterinárního zabezpečení služebních psů.“

Psi i psovodi musí fungovat i v režimu 24/7

Každý psovod si veze s sebou na soutěž vlastní zásobu stravy, která je granulovaná. Pes neřeší, zda je doma na základně, nebo někde v terénu. Psovod musí být připravený na nasazení téměř kdykoliv a kamkoliv. Každý tým

je připravený se psem cestovat, takže vozidla pro jejich přepravu jsou k tomu vybavena nebo mají přívěsné vozíky.

„Na toto všechno je pes trénovaný a připravovaný, takže je zvyklý fungovat v terénu,” pokračuje kynolog. „Pes může při ostré akci v reálu zažít i intenzivnější nasazení. Byli jsme například nasazení na zabezpečení našeho předsednictví Evropské unie, kdy pejsci byli nasazení v režimu 24/7. Navážel se tam materiál, jezdila tam auta. Nikdo tam neprošel bez kontroly včetně pyrotechnické prohlídky. Tam byli nasazení naši pyrotechnici i psovodi, a to ve spolupráci s Policií České republiky. A to bylo opravdu hodně intenzivní, a to jak pro psovoda, tak i pro psa.“

V tomto režimu je nutné, aby každý psovod dodržoval svůj nastavený systém včetně podávání stravy tak, jak je pes zvyklý, aby se nerozhodil něčím, co by bylo mimo jeho režim.

Úkol musí psa bavit

Každý pes funguje tak, že si hraje. Má svoji hračku, a to je jeho největší odměna.

„Pejska musí jeho úkol bavit. Devětadevadesát procent psovodů, co jsou tady v Rančičově, mají balonky na šňůrce nebo mají pešky, někdo cvičí na pamlsky. Je to u každého psa individuální podle metodiky přípravy. Psi každý úkol plní na sto procent a jen za to, že jsou odměněni svojí hračkou,” říká Hanslík. „Pro pejsky je sebetěžší úkol jen hra. Když jde pracovat, jde si hrát a ví, že za to dostane svoji odměnu – hračku nebo pamlsky. A když se hračky opotřebují, musí mít psovod v zásobě hned další,” dodává s úsměvem kynolog.

Disciplíny jsou náročné i pro rozhodčí

Soutěžních klání služebních psů se zúčastňují psovodi se psy, kteří už ve svých bezpečnostních složkách fungují. Jednotlivé disciplíny vycházejí z jejich klasických schopností

a zaměření. Není to tedy o tom, zda úkol splní, ale zda všechny úkony proběhnou stanoveným způsobem.

„Přesně tak, není to o tom, zda úkol splní, ale jak. Při plnění disciplíny sledujeme nasazení psa, jeho motivaci do práce, jeho aktivitu, intenzivní čuchání, ale i soulad psa s psovodem. Jak reaguje na jeho pokyny, jaká je ovladatelnost psa, a konečně i reakci psa, když narazí na vzorek – jak okamžitě zareaguje, jak značí a zda stanoveným způsobem. Samozřejmě jedním z kritérií je i celková souhra psovoda a psa při práci, jaký mají systém prohledávání, taktiku při prohlídce. Sice se při samotné disciplíně hodnotí práce psa, ale ve finále je to i práce psovoda se psem,” vysvětluje úlohu rozhodčích jeden z nich, zástupce z Celní správy České republiky.

Text: Jana Deckerová, foto: autorka a VP

Drogy – jednotlivci

1. nrtm Martin Remsa, pes Becky (VeVP Tábor)
2. npor. Denis Didi, pes Fero (ZVJS SR)
3. prap. Pavla Marhulová, pes Dax (CVK Chotyně)

Výbušniny – jednotlivci

1. nrtm Ondřej Skok, pes Ego (VeVP Tábor)
2. nrtm. Josef Suto, pes Ciro (VeOSVP)
3. prap. Miroslav Vánský, pes Denny (VeVP Olomouc)

Absolutní vítěz

nrtm. Martin Remsa se psem Becky (VeVP Tábor)

V MLADKOVĚ BODOVAL Y' HERRICK

Prestižní obranářský závod služebních psů – již 12. ročník Memoriálu Vojtěcha Plačka – přilákal soutěžící z celé České republiky, ale i z blízkého zahraničí. Letos měřilo své schopnosti a dovednosti celkem sedmnáct soutěžních týmů. Kromě pořádající Vojenské policie své schopnosti předvedli zástupci Armády ČR, Policie ČR, Městské policie Praha, Vězeňské služby, Celní správy a také Vojenské policie Slovenské republiky a Sboru vězeňské a justiční stráže Slovenské republiky. Pořadatelé letos přinesli účastníkům nejen nové výzvy, ale i překvapení, které dodaly závodu vzruch i dynamiku.

Závod zahájil náčelník Vojenské policie brigádní generál Jiří Roček, hodně štěstí účastníkům popřál i velitel Vojenské policie Olomouc plukovník gšt. Roman Gottfried a závod si nenechal ujít ani policejní prezident generálporučík Martin Vondrášek.

V závodě se hodnotilo celkové pořadí, nejlepší poslušnost a zjišťovalo se, který pes je nejdůležitější. Rozhodovalo se i o tom, který z přihlášených psů z řad Vojenské policie je pro daný ročník tím nejlepším.

Přepad při obchůzce i zadržení prchající osoby

„Tradičním oříškem byl revír v členitém terénu, což je dlouhodobě náročný úkol pro trénink a soutěžní provedení. Letošní zajímavou disciplínou byl přepad při obchůzce, který navazoval na revír v objektu. Při modelové situaci u disciplíny přepad byl prvním, koho pes s psovodem viděl, figurant simulující zranění, který upoutal pozornost hlídkující dvojice. Toho využil druhý figurant-pachatel, který ve chvíli poskytování první pomoci prvním figurantovi vyběhl z přilehlého objektu s cílem napadnout psovoda. Úkolem služebního psa bylo samozřejmě vyhodnotit situaci,

na zraněného pouze upozornit a následně zákrokem ochránit psovoda před útočníkem,“ vysvětluje organizační vedoucí závodu nadporučík Vratislav Jirman z Velitelství Vojenské policie Olomouc.

Poté následovaly i další tradiční a divácky zajímavé disciplíny, i když pro psy nesmírně náročné. Zadržení prchající osoby s vyhýbáním na vzdálenost do sta metrů, kontrolní zadržení s protiútokem a jako poslední disciplína – likvidace výtržnosti v objektu.

Dva dny nabitě disciplínami

Po dvou dnech náročných pro psa i pro psovoda, ale i pro rozhodčí byly vyhlášeny výsledky. Absolutním vítězem a držitelem putovního poháru se stal nadporučík Jiří Macoun, příslušník Policie České republiky se svým služebním psem Argento King Regent. Stříbrná příčka právem patřila rotnému Stanislavu Doležalovi s belgickým ovčákem Maliois Y'Herrickem z Velitelství Vojenské policie Olomouci, kdy se tento služební pes stal zároveň nejlepším psem Vojenské policie. Třetí příčku na bedně po zásluze obsadil praporčík Milan Marusinec ze Sboru vězeňské a justiční stráže Slovenské republiky se

svým svěřencem Arzenem. Tento zahraniční tým bodoval i v disciplíně „nejlepší obrana“, ve které byli vyhlášeni jako nejlepší. Pohár za nejlepší poslušnost připadl absolutnímu vítězi – nadporučíku Macounovi.

Má to smysl!

„Organizace a úspěšnost celé této akce je výsledkem práce sešlapaného týmu lidí. Pro nás je největší odměnou být součástí tohoto měření sil, vidět spokojenost účastníků a jejich chuť pustit se do společného zápolení. Za mě osobně patří velký respekt všem závodníkům, kteří se do tohoto měření sil se svými služebními psy přihlásili – jak z jednotlivých útvarů a zařízení Armády ČR, ale i ostatních bezpečnostních složek – a to jak z České republiky, tak ze zahraničí. Pro nás je to ocenění, že pořádání podobných soutěží má smysl a tím největším bonusem pro nás všechny je cenná výměna zkušeností, které mohou vést k zdokonalení našich schopností,“ dodává nadporučík Jirman.

Text: kpt. Klára Plomajbíková, foto: VP

ZDRAVOTNICKÁ ŠESTIKOLKA PRO UKRAJINU

Válka proti Ukrajině se stala katalyzátorem urychleného vývoje v mnoha oblastech. Podnítila také využívání civilních technologií a prostředků pro vojenské účely. K nejznámějším takovým příkladům patří FPV drony. Lidský voják přesto patří k tomu nejceněnějšímu, co každá armáda má. A to nejen kvůli svým schopnostem a zkušenostem. Války stále vedou lidská společenství a držet při sobě, tedy i starat se o své zraněné, zůstává jednou z podmínek vítězství. Dopravit zraněného kolegu do bezpečí, uniknout nepřátelské palbě i dronům, to je pro ukrajinské vojáky stále větší výzvou.

Parta kamarádů z humanitární organizace Cesta naděje života, z. s., zná zachraňování zraněných z bojiště zblízka. Od začátku války pořádají veřejné sbírky a posílají na Ukrajinu zdravotnická vozidla. S vývojem technologií používaných na bojištích však už dávno nestačí obyčejné dodávky, které se posílaly přede dvěma lety. Staly by se jen plechovým hrobem. Evakuaci je potřeba provádět maximální možnou rychlostí a mimo zpevněné cesty. Jen tak lze zachránit život nejen raněnému vojákově, ale – a to je možná ještě důležitější – také medikovi, který ho vyzvedl. A mediků je nedostatek. A byli to právě ukrajinští frontovní medic, od koho přišel tip na terénní čtyřkolku.

Organizátoři sbírky z Cesty naděje života však zvolili raději šestikolku. Volba padla na obrátěného, ale přitom snadno ovladatelného kanadského terénního pracanta CAN-AM Outlander 6x6 MAX XU 1000. Vydrží víc než napohled podobné a levnější. Jednu takovou šestikolku, pracovní označenou jako „nula“, už organizace dodala na frontu letos v březnu. Vojáci, kteří s ní pracovali, spočítali, že z linie doteku dosud odvezla na 40 raněných, kteří by jinak neměli šanci přežít. Náhon na šest kol dává vozidlu ohromnou výhodu. „Nulu“ zasáhl ze zadu ruský FPV dron a úplně vyřadil zadní nápravu. I tak ale dojela na základnu i s raněným. Opravený stroj slouží na bojové linii dál. Nyní jsou v přípravě „jednička“ a „dvojka“. Cesta naděje života chce do konce roku vybrat peníze ještě na čtyři další.

Stroj si poradí nejenom i s proslulou ukrajinskou rasputicí (jarní a podzimní rozbředlá půda), ale při úpravě na zdravotnické evakuační vozidlo bylo přizpůsobeno odpružení

a zavěšení kol, takže dokáže projet i kráterem po dělostřeleckém granátu. Díky softwaru upravenému distributorem dosahuje stokilometrové rychlosti. Díky neprůstředním pneumatikám vozík nezastaví ani šrapnely, kterými je půda na bojištích prošívaná. Má vysokou brodivost, další šestikolky v pořadí se budou moci se sacím zařízením ponořit i celé. Každý stroj bude jedinečný, do úprav se budou průběžně zapracovávat poznatky z využití těch, které už slouží. Každý však bude disponovat pokročilou elektronikou. V první řadě je to kompletní zatemnění: zmáčknutím jediného tlačítka se vypnou všechna světla, osvětlení palubního panelu i klakson. Řidič má k dispozici noční vidění a infravětlomet pro jízdu dál od první linie. Každé vozidlo ponese kvalitní rušičku dronů, vybranou na základě zkušeností ukrajinské armády. Součástí dodávky každé šestikolky je zaškolení budovcích řidičů a také nezbytný pravidelný servis. Potřebné úpravy provádí podle návrhů organizace Cesta naděje života firma BCE, s. r. o., distributor značky CAN-AM, která některá vylepšení sama navrhla.

Dodávky zdravotnických šestikolek jen dokazují, že Ukrajina je dnes svým způsobem obří vojenská laboratoř. „Neděláme to kvůli tomu, ale kdybychom nějakým způsobem do budoucna inspirovali třeba Armádu České republiky, byla by to pro nás samozřejmě obrovská pocta,“ říká Marian Bizub, zakladatel a předseda Cesty naděje života a koordinátor pomoci na Ukrajině a v Polsku.

Text: Filip Tesař,

foto: Filip Tesař, Cesta naděje života, z. s.

ZACHRAŇOVAT JAKO TAYLOR

„Jednička“, která zanedlouho vyrazí na charkovskou frontu, je unikátní ještě v jednom směru. Příspěvatelé pro ni během sbírky navrhli řadu jmen. Zvítězilo „Taylor“. Byla to přezdívka padlého českého dobrovolníka Martina Krejčího, který na Ukrajině působil jako bojový zdravotnický instruktor a paramedik a zachránil stovky životů, dokud ho v březnu 2022 u Bachmutu nezasáhl nepřátelský šrapnel. Martinova maminka s návrhem souhlasila.

Odkaz na sbírku

NÁMĚŠŤ PLNÁ PREMIÉR

Před spalující výhni se nedalo ukrýt ani v lesních úsecích. Právě nesnesitelný žár byl největším soupeřem vojáků i vojaček ve 4. kole přeboru resortu MO Běžecké ligy, který 18. července hostila 22. základna vrtulníkového letectva „Biskajská“ (22. zVrL) v Sedleci u Náměště nad Oslavou. Přestože teplota už v devět hodin ráno atakovala hranici 30 °C, klání se na Vysočině zúčastnilo 116 atletů, nejvíc v historii přeboru na tomto místě. „Jsem rád, že lidé v armádě umí vzdorovat pohodlnému životu, který nás obklopuje,“ řekl velitel 22. zVrL brigádní generál Rudolf Straka.

Nadporučík Antonín Šrámek po zkontrolování trati označuje start.

V soutěži týmů poprvé triumfovala čáslavská 21. základna taktického letectva. „Konečně jsme se sešli v nejsilnější sestavě a na výsledku je to znát,“ radoval se praporčík David Trpišovský. Historický zápis se tady povedl nadrotmistru Hradní stráže Vlastimilu Heinzovi, když v kategorii 40–49 let dobyl stupně vítězů, což doposud byla pro něj na Vysočině nesplněná meta. A prvně zde do kolotoče letošního přeboru naskočil český reprezentant ve steeple a zástupce ASC Dukla rotný Jáchym Kovář, který suverénně opanoval celý závod i svou kategorii do 29 let. Čtvrté kolo opět běžel i redaktor A reportu.

Uchladit žár

V hrdlech po doběhu mizely litry vody i iontových nápojů. Občerstvovací stanice na trati žíze zmírnila, ale uhasit ji nemohla. Muži ve sluneční výhni absolvovali deset kilometrů – dvě kola, ženy šest kilometrů. „Potřeboval jsem žár nějak uchladiť a vyplatilo se, že jsem

měl vlastní zásoby vody,“ pochvaloval si vítěz kategorie nad 60 let Lev Matýsek z Lázní Bohdaneč.

Kelímeček od úst téměř neodložil ani Jáchym Kovář. „Trať byla náročnější, jsem trochu unavený,“ a pokračoval: „Běžecká liga jde výkonnostně rapidně nahoru.“ Na trati Kovář letěl, druhému v kategorii do 29 let desátníku Michalu Hrochovi z Univerzity obrany nadělil přes čtyři minuty, celkově stříbrnému rotnému Janu Macounovi a vítězi mužské kategorie 30–39 let z Boletic téměř dvě minuty. Přesto se Macoun smál, když po doběhu zjistil, že terén plný štěrku a kamenů nezvládly jeho boty, na obou podrážkách si udělal díru.

Kopce se „tahají rukama“

Klid si po doběhu nemohla dopřát absolutní ženská vítězka nadporučice Jana Grygerová z Rakovníka, která triumfovala i v kategorii 40 plus. Ještě před slavnostním vyhlášením chvátala na základnu natankovat služební vůz značky Toyota Hilux. Pohodu neměla ani poté. Skromně totiž zamlčela, že ještě pomáhala s péčí o čtyřletou dceru své kolegyně rotmistryně Renaty Losenské, které horko a kopce

Tleskalo se i poslednímu v cíli, praporčíku Miloslavu Kurkovi z Lázní Bohdaneč.

dělaly problémy, byť ženskou kategorii 30–39 let vyhrála. Naopak, v kopcích si lebedila Grygarová. „Vždyť pocházím z Valašska.“ Vítězka kategorie do 29 let Alžběta Heroschová z Náměšti má na členitý terén recept. „A vůbec nejde o to, že domácí tratě dokonale znám. Kopce je nutné tahat rukama. Mám v nich sílu z amerického fotbalu.“

Slávy si užíval poslední

Náročná trailová trať téměř odrovnila občanského zaměstnance Jaromíra Byrtuse, který běžně běhá maratony. „Běh po silnici a v terénu jsou naprosto dvě rozdílné disciplíny. Nemohl jsem chytit tempo, jsem zcela vyčerpaný.“ Nadrotmistr Heinz bojoval s alergií. „Mezi prvním a druhým kolem jsem uvažoval, že vzdám, neboť jsem kvůli trávě a pylům nemohl dýchat.“ Se sebezapřením odstartovala i nadporučice Lucie Strnadová z Velitelství vzdušných sil. „Mám blokáda záda, ale jakmile jsem vyběhla, na vše jsem zapomněla.“ Praporčíku Miloslavu Kurkovi z Lázní Bohdaneč (kategorie 50–59 let) nevadilo, že uzavírá pole jako poslední: „Mezi běžci je mi dobře, proto běhám. Jen má operovaná kolena dostala v sebězích pořádně zabrat.“

Výsledky najdete na intranetu MO.

6. ročník · pořádá 42. mechanizovaný prapor

Svatováclavský pochod

28/09/2024

K uctění památky knížete Václava, patrona našeho praporu, a připomenutí pověsti o blanických rytířích.

 Tábor

Výtěžek bude již tradičně použit na dobročinné účely.

Generální partner
 S. T. A. S. Military

10 | 38 | 78 km

Startovné a ocenění dle zvolené délky trasy.
 Ubytování možné zdarma v místě startu.

  @Svatovaclavsky_pochod
www.pochod42mpr.g6.cz

PODEZŘELÝ, PROTOŽE BYL U RAF

ROTMISTR HANUŠ JIŘÍ GROSZ (1924–2001)

Můj otec se přidal k armádě hned, jakmile to bylo možné. Nejprve byl v pozemních silách, pak se přesunul k letectvu. Jeho ambicí bylo být pilotem. Byl velmi hrdý voják. Ocenění se nakonec dočkal až těsně před svou smrtí.

Do Spojeného království přijel v dubnu 1939 jedním z tzv. kindertransportů – transportů židovských dětí z Československa organizovaných Nicholasem Wintonem. Po anšlusu Rakouska na jaře 1938 se zhoršila bezpečnostní situace. Ve dnech 9. a 10. listopadu 1938 postihly Brno, odkud můj otec pocházel, protizidovské pogromy. Jeho rodinu to vystrašilo, v lednu 1939 mu vyřídili pas a pak povolení k opuštění země. Problém ale byl, jak se do Británie dostat. Britské ministerstvo vnitra požadovalo zálohu ve výši 50 liber, to by dnes bylo asi 3 000 liber. Navíc vyžadovalo, aby si děti samy zaplatily jízdné z Československa. A ještě musely najít někoho, kdo by vystupoval jako jejich sponzor nebo opatrovník. Otci bylo čerstvě 15 let a jeho bratrovi 13. Dva městští kluci, kteří museli z ničeho nic pracovat na farmě. Syn té rodiny, u které pracovali, odešel do války, takže potřebovali nějakou pracovní sílu. Neměli ani vhodné oblečení, ani poněti, co vlastně dělají, jejich ruce nebyly na manuální práci zvyklé.

Echo od holiče

Po skončení války se vrátil zpět do Československa. Jelikož sloužil v české sekci RAF, musel

Na stránkách Českého velvyslanectví v Londýně a na YouTube najdete rozhovor: Children of Heroes E08: Anita Grosz, dcera rotmistra Hanuše Jiřího Grosze (anglicky s českými titulky).

Children of Heroes (Děti hrdinů) je dlouhodobý projekt Velvyslanectví České republiky v Londýně. Jeho cílem je ocenit statečné československé vojáky a letce, kteří se za války usadili a měli děti ve Spojeném království, a dát jejich potomkům a příbuzným šanci vyprávět světu svůj příběh.

být demobilizován v Praze. Zároveň jel do Brna hledat své rodiče a dozvěděl se, že celá rodina byla zabita. Jeho otec, můj dědeček, zemřel v Terezíně, byl zpopelněn a jeho popel hodili do řeky. Otec se podrobnosti dozvěděl, až když jsmo byla v pubertě. Jeho matku Irmu donutili v Birkenau (Březince) v Osvětimi napsat pohlednici: „Dorazila jsem zdravá, další novinky budou následovat,“ a pak ji zplynovali.

Otec pak v Brně pracoval jako reportér a učitel angličtiny. To upoutalo pozornost komunistů, kteří hledali všechny, kteří byli v Británii, byli pro ně podezřelí. Otce upozornil jeho holič, že se na něj vyptávali, takže měl velké štěstí. Znovu musel opustit vlast a všechno tady nechat. Domluvil si tehdy, že udělá rozhovor s českými hudebníky, kteří zrovna vystupovali v Británii, a tak se dostal podruhé ven. V Británii neměl práci ani kde bydlet. Společně s bratrem si pronajali pokoj s jednou postelí a střídali se, jeden vždycky pracoval, zatímco ten druhý spal.

Z prodejce psychiatrem

Otec pracoval jako prodejce. Bavil se jednou s jiným uprchlíkem, také prodejcem, který mu poradil jezdit do měst, kde jsou univerzity, brát si přihlášky a zkoušet se přihlásit. Otec se pak všude možné hlásil na lékařskou fakultu, neměl přitom ani dokončenou střední školu. Nakonec se dostal na lékařskou fakultu Cardiffské univerzity ve Walesu. Mohl vystudovat díky tomu, že RAF po válce poskytovala stipendia pro bývalé vojáky.

Ve Walesu potkal mou matku, Dánku, která tam pracovala v nemocnici jako zdravotní sestra: ostýchavou, ale velmi atraktivní. Otec tam byl známý jako „ten cizinec, na kterého si musíte dávat pozor“. Vzali se a otec dostal nabídku na místo výzkumného lékaře na univerzitě v Indianopolis v USA. Získal pokročilé kvalifikace z neurologie a z psychiatrie, vrátil se do Británie, kde rozvíjel výzkum v oblastech skupinových terapií a hypnózy, což bylo tehdy něčím novým, znovu odjel do Indianopolis jako profesor a výzkumník v psychiatrickém ústavu, stal se tam řádným profesorem. Později na soukromé praxi nabízel léčbu kouření a problémů s nadváhou s využitím hypnózy a jako spousta uprchlíků té doby pomáhal lidem ve věznicích.

Zaklepat nedokázal

V roce 1990 jsme založili sdružení dětí z kindertransportů, jsem v jeho správní radě a dělám výzkumný doktorát a sleduji tu druhou generaci, z níž většina jako já neznala příběhy rodičů. Zorganizovali jsme dějepisný projekt, vyzpovídali více než sto dětí, které kindertransporty prošly, a záznamy dali jejich rodinám.

Otec o tom moc nemluvil. Říkal, že většinu zapomněl, ale myslím, že ty vzpomínky spíš potlačil. Většinu života žil s pocitem viny, že přežil. Vrátili jsme se, tuším, v roce 1989 do Brna na místo, kde bydlíval. Šel ke dveřím jejich bývalého bytu, ale nedokázal na ně zaklepat. Český pas dostal 19. září 2001, bylo to pro něj důležité. Dne 26. září zemřel.

Podle vzpomínek Anity Grosz, dcery

KRAJINA POD PALBOU

V Regionálním muzeu v Českém Krumlově probíhají do 29. září 2024 výstavy Krajina pod palbou – Vojenský újezd Boletice v proměnách času a Tenkrát na hranici – Ostraha hranic na Českokrumlovsku v letech 1918–2007. Obě výstavy jsou svým pojetím unikátní. Vystaveno je přes tisíc exponátů z velké části ze soukromých sbírek a návštěvníky provází množství příběhů, na kterých jsou výstavy založeny.

Böhmerwaldgau

Po vzniku Československa zesílily separatistické snahy německých politiků a 17. listopadu 1918 byla vyhlášena Šumavská župa (Böhmerwaldgau) se správním centrem v Českém Krumlově, která měla být připojena k Německému Rakousku. Do pohraničí napochodovali vojáci volkswehru. Československo se nemohlo vzdát svého území s početnou českou menšinou a narušit integritu státu. K zajištění oblasti byl vyslán 91. pěší pluk složený původně z vojáků rakousko-uherské armády. Český Krumlov, odkud příslušníci volkswehru před československými vojáky uprchli, byl obsazen 29. listopadu. Kaplice byla dobyta 3. prosince.

Září 1938

Muzeum od roku 2022 spolupracuje s jednotkami EOD 15. ženijního pluku, jejichž úkolem je uvolňování pyrotechnické zátěže po optimalizaci VÚJ Boletice. Na základě archivních materiálů jim poskytuje informace o pohybu vojenských jednotek na daném území. V případě nálezu, který neohrožuje život a zdraví osob, postupují EOD jednotky v souladu se

zákonem č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, nálezy jsou nahlášeny muzeu, zdokumentovány, zaměřeny a uloženy do muzejní sbírky. Doplňují tak „bílá místa historie“. Díky této spolupráci bylo na základě synchronizace vizuálních dat, místopisných informací a popisu krajiny v deníku vojína Jana Ciglbaue- ra, povolaného k obraně hranic v září 1938, objeveno polní opevnění s okopy a zákopy, které měly nahradit nedokončenou linii objektů lehkého opevnění. Určena byla hlavní obranná linie a předsunuté pozorovací zákopy. Nalezena byla i tylová pozice velitelského stanoviště či obvazistě propojeného s hlavní linií spojovacím zákopem.

Štábní kapitán Bohumír Uhlík

Dne 22. září 1938 byla freikorpsem dobyta obec Cetviny. O den později byla do obce vyslána četa četnického pohotovostního oddílu s vojenskými posilami, nakonec však byli nuceni pod tlakem přesily ustoupit. Na místě zasáhl 24. září tzv. letací oddíl štábního kapitána Uhlíka tvořený třemi tančíky vz. 33 a dvěma četami pěchoty. S podporou četnického oddílu dobyli útokem tančíků, těžkých kulometů

a granátů rychle Cetviny zpět. Štábní kapitán Bohumír Uhlík v září 1938 zasahoval se svým oddílem na mnoha místech jihočeského pohraničí. Roku 1943 byl zatčen za poslech zahraničního rozhlasu a prošel si třemi koncentračními tábory.

Boj o Český Krumlov

Po podpisu mnichovské dohody spadl Český Krumlov do plebiscitního území. Od večera 30. září však byli Češi nuceni o město bojovat s freikorpsem, když byla obležena budova okresního úřadu, kde se nalézali ženisté a četníci. Ti se bránili až téměř do půlnoci, kdy byli osvobozeni četnickým pohotovostním oddílem. Po půlnoci dorazily tři pěší čety 1. pěšího pluku, které vyčistily střed města. V koloně se společně prostříleli ven z města. Ráno 2. října byli do Českého Krumlova vysláni ženisté a dvě čety pěchoty. Měli za úkol proniknout do města s podporou tří tanků LT-35 a improvizovaného obrněného vlaku 31. U Budějovické brány byl během odstraňování barikád těžce raněn voják Karel Píša, jemuž zachránil život řidič tanku svobodník Leopold Břenek, který ze stroje vyskočil a odnesl ho do bezpečí. Vojáci

se do města probíjalo, ale podporovalo je pouze několik pěšáků pod velením četaře. Velitel ženistů poručík Havel hledal tři záložní důstojníky – velitele pěchoty. Když jednoho z nich našel ukrytého v průjezdu domu a zaťpal s ním, důstojník se rozplakal. Ani další dva do bojů nezasáhli. Pro nedostatek krycí palby byli nakonec vojáci nuceni ustoupit.

Květen 1945

Oblast VÚj Boletice osvobozovaly 26. a 5. pěší divize U.S. Army. Části německých jednotek, které se nevzdaly, ustupovaly do hloubi současného VÚj Boletice, kde byly Američany odzbrojeny. Padly zde také jedny z posledních výstřelů americké armády na nepřátelské jednotky v Československu, když 7. května střelil PFC. Arnold S. Haverstraw na příslušníky Waffen-SS.

Jednotkou EOD bylo lokalizováno místo, kde pravděpodobně v závěru války složila zbraně německá jednotka do velikosti družstva. Ve viditelné kruhové obraně byla nalezena torza pušek vz. 24, Mauser K98 a samopalu Stg. 44, náhradní hlaveň těžkého kulometu MG-42 a dvě muniční schránky s nábojovými pásy a náboji 7,92x57 mm Mauser do MG-42.

Historie vojenského újezdu Boletice

V prostoru současného vojenského újezdu (VÚj) Boletice vznikl nejprve vojenský výcvikový tábor (VVT). Nové VVT měly vzniknout v oblastech, které byly dosud osídleny Němci a bylo by obtížné jejich dosídlení českým obyvatelstvem. Návrh na zřízení VVT Boletice byl vznesen v roce 1945. Jednalo se o jednu z nejhudších oblastí Čech bez průmyslu, výhodou byla značná rozmanitost a členitost terénu. Zřízení bylo schváleno 17. května 1946. Velitelství sídlilo původně v bývalé faře v Boleticích, mužstvo bylo ubytováno v osmi opuštěných domech a v prostorách školy. VÚj Boletice byl zřízen vládním nařízením ze dne

Demarkační linie v květnu 1945

15. června 1950. Od roku 1969 byla v Boleticích umístěna radiogoniometrická rota sovětské armády, která měla zabezpečit provádění rádiového průzkumu a zaměření objektů vojsk NATO v NSR.

Prvním správcem VÚj byl podplukovník JUDr. Josef Pohl. Po svém nástupu založil mateřskou a národní školu Míru v Květušíně pro děti romských dělníků z květušínského vojenského statku. V roce 1952 zřídil vojenský újezd Dobrá Voda a byl převelen jako správce do VÚj Březina a roku 1953 do VÚj Javorina. Od roku 1956 pracoval jako starší důstojník pro vojenské újezdy sekretariátu náměstka MNO pro věci materiální. V roce 1959 byl na základě kádrového posudku

přeložen do zálohy. Několikrát žádal, aby byl přijat zpět do armády, ale jeho žádostem nebylo vyhověno. Rád psal příběhy a některé jeho knihy byly zfilmovány, jako například trilogie Na pytlácké stezce, Pod jezevčí skalou a Za trnkovým keřem.

Ilegální přechody přes hranice

Nedílnou součástí ostrahy hranic je Pohraniční stráž (PS), která byla roku 1965 převzata do stavu MNO. Šlo o snahu umlčet kritiku SSSR, že ČSLA je málo početná, a neplní tak své závazky. Od roku 1971 byla PS opět podřízena Ministerstvu vnitra. O přechod do svobodného světa se pokoušeli i vojáci a příslušníci PS. Psavody roty PS Žofín Milana Filause a Ivana Ruského vedlo k útěku hrubé chování velitele roty. Pod dojmem srpnové okupace v noci 5. října 1968 vyzvedli v kotci své služební feny Helgu a Alfu a odešli s nimi za hranice. Feny byly vráceny 7. října. Ivan Ruský se po čase do ČSSR vrátil a byl souzen.

Ján Bodnár prodělával základní vojenskou službu u 51. motostřeleckého pluku v Českém Krumlově a čekal ho kázeňský trest. Dne 31. května 1969 ve 23.45 se vloupal do obrněného transportéru OT-65 a odjel z kasáren směrem na Vyšší Brod a Studánky-Mlýnce. Nebudil pozornost, protože probíhalo velké vojenské cvičení a vojenská vozidla se v oblasti běžně pohybovala. V 1.30 se přiblížil k signální stěně. Hlídka PS chtěla vozidlo zastavit, když je ale transportér oslnil dálkovými světly a objel protitankové zátarasy, zahájila bezvýslednou palbu ze samopalů. Bodnár prorazil vrata zátarasu, rakouskou dřevěnou závoru a dojel až do Leonfeldenu.

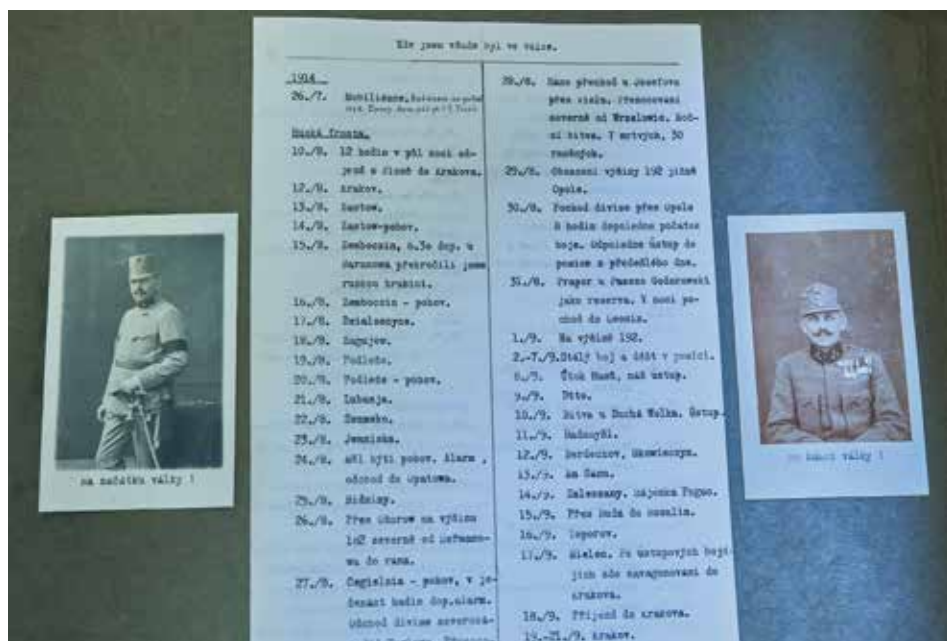
Příslušníci družstva Stráže obrany státu u kolejnicového zátarasu a originálu hraničního ocelového sloupu, který byl po obsazení pohraničí na podzim roku 1938 uříznut pravděpodobně v oblasti Šluknovského výběžku.

Text: Vladimíra Podaná,

foto: Regionální muzeum v Českém Krumlově

OTISK VÁLKY VE TVÁŘI

Dvě fotografie vojenského důstojníka Františka Reicha, na nichž je zachycen na začátku konfliktu a na jeho konci, jsou jedním ze symbolů právě probíhající výstavy s názvem 110. výročí vypuknutí první světové války. Tragický válečný konflikt, který začal 28. července 1914, připomíná Vojenský ústřední archiv v Malé galerii „Tudy k badatelně“ v pražské Ruzyni. „Nechtěli jsme z expozice dělat hodiny dějepisů a suplovat školské vzdělávání. Naším cílem bylo návštěvníkům ukázat hlavně lidskou linku ve válečné hrůze,“ říká ředitel Vojenského ústředního archivu Praha Josef Žikeš. Výstava potrvá do 20. září. Ukazuje, že i po 110 letech odhaluje první světová válka nové příběhy.

Dva snímky důstojníka Františka Reicha ukazují, jak válka poznamená vojákovu tvář.

Na panelech Malé galerie vykreslují tehdejší atmosféru autentická prohlášení i vyhlášky. Věvodí jim čtyři plakáty s názvem Mým národům, v nichž v tom prvním císař František Josef vyhláší válku Srbsku. „Vidět tyto dokumenty a fotografie pohromadě je vzácnost,“ vysvětluje ředitel Vojenského historického archivu Július Baláž, autor projektu.

Originály za speciálním sklem

Výstava byla zahájena v pátek 28. června, v den, kdy uplynulo 110 let od atentátu na následníka trůnu Františka Ferdinanda d'Este

v Sarajevu. Přesně měsíc poté válka propukla. Neuvažovali tedy organizátoři, zda této tragické události nevěnují v galerii část prostoru? „Nechtěli jsme do tématu necitlivě vstupovat, chtěli jsme se čistě držet první světové války. Vystavovat za každou cenu fotku atentátu na následníka trůnu nezapadalo do koncepce, kterou byla prezentace našeho archivního materiálu,“ doplňuje Baláž.

Ředitel Správního archivu Ministerstva obrany ČR Jan Kolář zdůrazňuje, že zarámované plakáty jsou originály. „Jsou za speciálním sklem, takže je můžeme vystavovat. Umístili

jsme je na sloupy mezi okny, aby na ně nedopadalo přímé sluneční světlo. Je to jedinečná příležitost prohlédnout si originál za dobrých podmínek.“

Deníky představují poklad

Historici se hned na začátku projektu shodli, že nechtějí výstavu pojmout jako líčení dějin. „Ani bychom nic nového neobjevili. První světová válka je operačně i politicky dobře zdokumentována a neobsahuje žádná bílá místa. Zaměřili jsme se na každodennost. Právě příběhy jednotlivců mohou dějiny ještě obohacovat,“ má jasno spoluautor výstavy Martin Flosman, vedoucí oddělení starších fondů a sbírek Vojenského historického archivu (VHA, součást VÚA).

Velkým laickým omylem bývá tvrzení, že historici se po 110 letech už nemohou dostat k novým osobním materiálům. A právě takovou představu Flosman vyvrací. „Občas se nám stane, že nám potomci nabídnou deník svého předka sepsaný během války. Zrovna nedávno mne kontaktovala má spolužačka ze střední školy a věnovala mi zápisky svého pradědečka.“ Podle Flosmana se jedná o skutečnou vzácnost. „Myslím si, že díky takovýmto svědectvím budeme mít ještě co objevovat.“ A podobnou cestou se do VÚA dostaly i fotografie Františka Reicha, které sem před lety donesl jeho syn. „Na první je usměvavý, bezstarostný, na druhé, po skončení války, se proměnil ve starce. A to měl jako důstojník lepší stravu než řadový voják. Taková názorná ukázka je lepší, než kdybychom popsali stohy papírů,“ je si jist ředitel Josef Žikeš. Hoto-
tovým pokladem jsou i fotky, které za války Reich pořídil.

Také podle Baláže je důležité mít k dispozici osobní prožitky jednotlivců. Ty jsou často děsivé. Mimo jiné odhalují i to, jak barbarsky se Češi k sobě někdy chovali. Již v ročence VHA za rok 2010 se například objevilo vyprávění českého rudoarmějce, bojujícího na uralské frontě proti uralským kozákům a československým legionářům. „Popisoval, jak se chovali legionáři k zajatým českým rudoarmějcům a naopak. Kdo byl zmlácen tak, že ho vlastní matka nepoznala, mohl ještě říkat, že se mu nic nestalo. To bylo to nejmenší. Běžně se v zajetí řezaly uši a nos,“ přibližuje Baláž.

Autentická prohlášení i vyhlášky vykreslují tehdejší atmosféru.

Nevíte něco o mém předkovi?

Stále se najdou lidé, kteří bádají po předkovi a chtějí vědět, kde a za jakých okolností padl. Dotazy vznášejí i obce, které zjistily, že v konfliktu bojovali jejich rodáci. Jen ředitel VÚA Josef Žikeš denně nachází ve svém e-mailu pět až deset žádostí od příbuzných shánějících informace o příbuzných padlých v první světové válce. „Bohužel jim musím odpovídat ve smyslu, že jim žádné informace poskytnout nemohu, protože nemáme k dispozici osobní spis daného vojáka,“ líčí Žikeš a je na něm patrné, jak je mu to líto.

A proč vlastně VÚA žádné archivy o padlých nevlastní? „V minulosti, cca před 40 lety, byly spisy některých ročníků vojáků z první světové války skartovány, hlavně z kapacitních důvodů, což je ohromná škoda,“ líčí smutným hlasem Žikeš. Kmenové listy určitých ročníků historici postrádají hlavně u vojáků, kteří válku přežili. „U těch, kteří padli, máme stopu v matrikách či kartotékách. U přeživších nemáme

často vůbec nic, ani osobní spis,“ upozorňuje Július Baláž.

Pomoci mohou moderní technologie

V současné době jsou ve VÚA k dispozici dvě kartotéky: zelená a bílá. Bílá je naskenovaná a zpřístupněná na webových stránkách archivu. Je v ní přes 180 tisíc jmen. Ze zelené vznikla databáze také se 180 tisíci jmény. Badatelům naštěstí nahrávají moderní technologie. „Máme nabídku na to, že i zelená kartotéka, sloužící jako databáze, by se naskenovala a speciální software by jednotlivé karty dokázal nejen rozvrstvit, ale načíst i jméno a příjmení hledaného, datum a místo narození,“ popisuje Baláž.

Historici z VÚA by byli rádi, kdyby si lidé uvědomili, co válka dovede napáchat. „Bohužel, lidstvo je nepoučitelné a válčí i v 21. století, dokonce i v Evropě,“ posteskuje si Žikeš. Lidskou stránku války neopustí badatelé VÚA

Návštěva císaře Karla I. na italské frontě zachycená F. Reichem

CÍSAŘOVA ŠAVLE

Modely s válečnou tematikou, prezentované na výstavě, si vyžádaly tři víkendy práce. „Jako předloha mi posloužily webové fotografie a dobové plány,“ přibližuje jejich autor Martin Dubánek, vedoucí oddělení novodobých fondů a sbírek VHA. K vidění jsou tři druhy modelů. Jedním z nich je moždír vzor 16. „Jednalo se o škodováckou zbraň, která ve své době byla velice výkonná, byt měla dostřel jen 12 km. Používala se i za druhé světové války, kdy ji bohužel ukořistili Němci, a tak, jak se říká, bojovala na nesprávné straně,“ podotýká Dubánek. Z dalších modelů je k vidění výsuvná věž francouzských fortů. Návštěvníky zaujme i model pevnůstky velitelského stanoviště plukovníka Émila Drianta, který přibrzdil v bitvě o Verdun německý útok, započatý v únoru roku 1916. Vitrínu s modely obohatil i ředitel Správního archivu Ministerstva obrany ČR Jan Kolář: „Pro fajnšmekry jsem do ní doplnil rakouské bodáky pro systém Mannlicher vzor 88, 90 a 95,“ přibližuje Kolář. Návštěvníky upoutá i důstojnická šavle vzor 61. „Tento model nosil i císař František Josef,“ upozorňuje Kolář. Jak vůbec k historickým zbraním přišel? „Sbíráám je přes 40 let a občas něco seženu na burze.“

BEZCENNÉ PAPIŘY? OMYL!

Podle zástupce bezpečnostního ředitele MO ČR Jaroslava Gavelčíka je právě na výstavě připomínající 110. výročí vypuknutí první světové války vidět, jaké skvosty jsou v archivu uschované. „Lidé by je měli vidět, protože by měli znát naše dějiny a z jejich následků se poučit.“ Gavelčík zdůraznil, že odbor bezpečnosti bude činnost VÚA vždy podporovat. „Pomohli jsme této instituci s přestěhováním z Invalidovny, kde bylo ještě topení na principu kamen, do zdejších reprezentativních prostor na Ruzyni, kde jsou již vzácné archiválie uložené ve vhodných, klimatizovaných skladech.“

KAM A KDY NA VÝSTAVU

Výstavu, která je otevřena do 20. září, lze navštívit zdarma na adrese Pilotů 217/12, Praha 6-Ruzyně.

Otevírací doba – pondělí: 11.45–15.15, úterý: 8.00–15.15, středa: 8.00–17.30, čtvrtek: 8.00–15.15.

ani ve výstavě chystané od 8. listopadu, která bude prostřednictvím propagačních pohlednic vypovídat o životě vojáků. „Chceme z nich pod vedením kurátora Pavla Šmidrkala poskládat příběhy a udělat i knihu. Řada pohlednic z fronty začíná oslovením: Milá maminko...“ přibližuje ředitel Správního archivu Ministerstva obrany ČR Jan Kolář.

POVSTÁNÍ V BAŽINĚ LŽÍ A LEGEND

Slovenské národní povstání ve dnech 29. srpna až 28. října 1944, jehož se aktivně zúčastnilo vedle zástupců řady dalších národů i přes 2 000 Čechů, je úctyhodná událost po vojenské i morální stránce. Bohužel již záhy po válce si ji přivlastnili komunisté takovým způsobem, že dnes je pro mnohé mladé Slováky jen nezajímavou stránkou z učebnice a pro Čechy zdrojem často neobjektivních posměšků.

Jedním z míst nejurputnějších bojů povstalců s německou přesilou se stal Telgárt (v letech 1948 až 1990 nesla obec název Švermovo) na železniční trati Margecany – Červená Skala.

Glorifikace komunistů s cílem zakrýt roli slovenských demokratů a vlastenců vedla vždy k tomu, že soudruzi tvrdili, že stěžejní roli v bojích povstání hráli „jejich“ partyzáni, ačkoli rozhodující silou byla ve skutečnosti slovenská armáda (1. čs. armáda na Slovensku), která se v rozhodujících střetnutích s Němci nemohla na partyzány často spolehnout. Klasickým příkladem toho jsou boje o Strečno, kde partyzáni pod velením zcela vojensky nekompetentního a politicky nekorektního sovětského velitele P. A. Velička nesplnili své úkoly a se tci zde bojoval vedle slovenských vojáků jen

prapor francouzských partyzánů. Dodejme, že statečný a velice schopný velitel obrany tohoto úseku podplukovník Jozef Dobrovodský byl později komunisty řadu let vězněn.

Po kostrbatých stalinských výkladech povstání v 50. letech se od roku 1964 oficiálním výkladem na dlouhá léta stala kniha rovněž kdysi vlastními soudruhy vězněného, avšak vždy bigotního komunisty Gustáva Husáka „Svedectvo o Slovenskom národnom povstaní“ a díla (knižní i filmová) jeho režimních příkyvovačů. Bohužel mnoho mýtů a lží z těchto výkladů dodnes houževnatě přežívá

a na Slovensku jim oponuje často bohužel jen neoludácký revizionismus některých historiků a obdivovatelů Tisova režimu, kteří povstání považují za obyčejnou zradu.

Začnete s vystahováním!

Povstání na Slovensku bylo připravováno od ledna 1944 po tzv. vánoční dohodě ilegální Slovenskou národní radou, kde se občanský odboj (Jozef Lettrich, Ján Ursíny, Vavro Šrobár) spojil s komunisty (Gustáv Husák, Karol Šmidke), ale především vojenským odbojem, který od března 1944 v kontaktu s londýnskou exilovou čs. vládou reprezentoval náčelník štábu Velitelstva pozemního vojska v Banské Bystrici podplukovník gšt. Ján Golian (za povstání povýšený na generála).

Vojenský plán povstání počítal s obsazením karpatských průsmyků dvěma východoslovenskými divizemi, které by zajistily cestu pro příchod posil v podobě útvarů Rudé armády i jednotek československé zahraniční armády. Slovenský odboj vyslal dokonce na počátku srpna 1944 letecky dvě mise na sovětskou stranu, která však několik následujících týdnů zcela promarnila. Nabízí se obsedantní otázka, zda nešlo o úmysl, protože nedůvěřivý vládce Kremlu Stalin neměl rád cokoliv, co nebylo v jeho režii.

Naopak kvůli akcím sovětských partyzánů na Slovensku (útoky proti důležitým železničním komunikacím a tunelům, obsazení některých měst i postřelení členů německé vojenské mise v Martině) požádal německý vyslanec v Bratislavě Hanns Elard Ludin Berlín o vojenský zásah a bratislavská vláda s ním 28. srpna vyslovila souhlas. Rychlý vpád německých jednotek na Slovensko ovšem zkřížil plány organizátorů povstání. Ján Golian musel v Banské Bystrici 29. srpna večer vydat heslo „Začnite s vystahovaním!“, což byl rozkaz posádkám slovenské armády k odporu proti německé okupaci. Na východě Slovenska však

Slovenská armáda měla být a také byla ústřední silou povstaleckých sil, které často velice problematickou formou doplňovali partyzáni řízení z kyjevského štábu UŠPH.

zcela selhalo vojenské velení a Němci rychle odzbrojili během tří dnů obě zmíněné slovenské divize. Základní předpoklad pro úspěšný průchod horským pásmem Karpat byl tímto vývojem situace zcela narušen...

V prvních dnech bojů na Slovensku měla povstalecká armáda k dispozici 16 pěších praporů a osm samostatných rot. Byla vyzbrojena asi

46 000 puškami, 4 000 samopaly, 2 700 kulomety, 200 děly a minomety, 28 většinou zastaralými tanky a stíhači tanků, třemi improvizovanými obrněnými vlaky a 34 rovněž většinou zastaralými letouny. Povstalci měli zoufalý nedostatek těžkých, protitankových a protiletadlových zbraní, které nedokázaly nahradit ani následné sovětské letecké dodávky (protitankové

pušky a protiletadlové kulomety), ani letci USA (mimo jiného i takřka nevyužitá dodávka 162 protitankových zbraní Bazooka M1 se stovkami střel k nim).

Povstání se udrželo po prvním německém náporu celé dva měsíce a zasáhlo na 30 okresů o rozloze asi 20 000 km² s přibližně 1,7 milionu obyvatel, kde politickou moc přebíraly nové orgány – národní výbory. Ty se staly prostorem politického boje, jehož tehdy největším hráčem na Slovensku byl fanatický komunista a protřelý právník JUDr. Gustáv Husák, který svého času dokonce koketoval s myšlenkou připojení Slovenska k Sovětskému svazu. Hlavní odpovědnost za povstání však nesli vojáci v čele s generály Jánem Golianem a Rudolfem Viestem, který na povstalecké území přiletěl 7. října 1944. Nikdo jim jejich roli nijak neulehčil a po porážce povstalecké armády se po únoru 1948 stali později nacisty zavraždění generálové na desítky let terčem tvrdé, avšak neobjektivní kritiky komunistických historiků a propagandistů.

Křídla odplaty a naděje

Jednu z nejceněnějších forem pomoci slovenským povstalcům představoval 1. československý samostatný stíhací letecký pluk v SSSR (původně 128. čs. samostatná stíhací peruť v SSSR). Tato jednotka vznikla 3. července 1944 v Kubince v rámci 2. letecké armády generála Krasovského. Jejím velitelem byl štábní kapitán František Fajtl a většinu pilotů tvořili čeští dobrovolníci z Velké Británie, kteří

Generálové Ján Golian (vlevo) a Rudolf Viest, kteří byli nacisty v listopadu 1944 zajati v Nízkých Tatrách a po výsleších v Berlíně na neznámém místě později zavražděni.

získali bohaté bojové zkušenosti na západní frontě v řadách britských Royal Air Force.

Pluk operoval s kvalitními sovětskými stíhacími letouny La-5FN na obklíčeném povstaleckém území na Slovensku od 17. září do 25. října 1944 nejprve z polního letiště Zolná a později z letiště Tri Duby u Zvolena. Jednou z jeho nejdůležitějších operací byl nálet na letiště v Piešťanech, uskutečněný již 18. září 1944. Přepad provedla osmičlenná skupina pod vedením velitele 1. perutě nadporučíka Josefa Stehlíka, využila při tom moment překvapení a na zemi zničila deset nepřátelských letadel, dalších deset zničila pravděpodobně také (nebo těžce poškodila) a zbývajících deset poškodila. Letci podporovali i pozemní povstalecké jednotky na frontách, a kromě stíhacích úkolů plnili i bombardovací, přepadové a průzkumné úkoly. Při podpoře povstání uskutečnili Fajtlůvi stíhači 573 bojových letů v trvání 376 operačních hodin a při ztrátě tří pilotů zaznamenali devět potvrzených a deset pravděpodobných sestřelů nepřátelských letadel, 11 nepřátelských letadel zničili na zemi, kde během bojů zničili i desítky automobilů, děl a mnoho další nepřátelské bojové techniky. Stejně cennou posilou měla být i 2. čs. samostatná paradesantní brigáda. Jádrem této první výsadkové bojové jednotky v historii čs. armády, založené 9. ledna 1944 v Jefremově, tvořili slovenští vojáci, kteří 30. října 1943 u Melitopolu padli do zajetí Rudé armády a požádali o zařazení do československé zahraniční armády. Na jejich výcviku a velení se významně podíleli čeští důstojníci z Velké Británie, kteří zde prošli náročným bojovým výcvikem ve Skotsku a paravýcvikem na známé základně Ringway u Manchesteru.

Mimo bojovou sestavu 1. čs. samostatného sboru v SSSR byla však tato brigáda v síle 2 800 bojovníků (včetně dvou desítek žen!) celkem nepochopitelně sovětským velením nasazena v Karpatech ve dnech 13. až

Opuštěná bojová technika povstalců po skončení bojů na silnici Staré Hory – Donovaly

20. září 1944 se ztrátami 143 padlých, 438 zraněných a 49 nezvěstných mužů. Byl to krvavý bojový křest, který brigádu připravil o 23 až 25 % početních stavů. Stalo se to především proto, že byli výsadkáři po stokilometrovém pěším přesunu zasazeni s minimem střeliva bez jakékoli podpory letectva a dělostřelectva, na předem připravenou a dobře vybudovanou obranu nepřítele.

Přestože se počítalo od samého počátku s vysazením této elitní jednotky na Slovensku, ze zcela nepochopitelných důvodů ji maršál Koněv „vyzkoušel“ na vedlejším úseku fronty, což vedlo k její další ztrátě údernosti. Až v první polovině října 1944 se podařilo leteckým mostem, bez vysazení na padácích, přepřavit na

Slovensko necelých 2 000 příslušníků brigády s municí, osobní výzbrojí a dalším materiálem na letiště Tri Duby u Zvolena. Spolu s výsadkáři byly přepraveny jen protitankové kanony, protiletadlové a těžké kulomety a minomety. Také zásoba munice byla omezena pouze na jeden palebný průměr. Přes řadu úspěchů jednotlivě nasazovaných bojových skupin brigády to již povstání nezachránilo a výsadkáře čekala v nedostatečném oblečení a obutí krutá partyzánská zima v Nízkých Tatrách...

Organizovaný odpor povstalecké armády proti německé přesile skončil 28. října 1944, část vojáků skončila v zajetí, další přešli na partyzánský způsob boje.

Post scriptum

Jeden z nejobektivnějších pohledů na povstání nabízí slovenský historik Jozef Jablonický (1933–2012) ve svých pracích *Z ilegality do povstania* (1969) a *Povstanie bez legiend* (1990). Zvláště první kniha, která byla de facto polemikou s Husákovými neobjektivními výklady povstalecké historie, mu vynesla v letech husákovské normalizace vyhazov z práce a zákaz publikační činnosti. Zároveň byl sledován komunistickou StB, která u něj opakovaně prováděla i domovní prohlídky, při nichž mu zabavovala rukopisy, poznámky a další cenné materiály. Cesta historika za pravdou bývá prostě nejednou více než trnitá...

Text: Jindřich Marek (VHÚ), foto: sbírka VHÚ

Výcvik československých výsadkářů v Jefremově byl velice intenzivní a náročný. Na Slovensko byla však jejich brigáda poslána již pozdě...

**VOJENSKÝ
HISTORICKÝ
ÚSTAV PRAHA**

Foto: CPA

ZLATÍ PARAŠUTISTÉ

**NA ARMÁDNÍM MISTROVSTVÍ SVĚTA OVLÁDLI HODNOCENÍ
DRUŽSTEV A TÝMOVOU PŘESNOST PŘISTÁNÍ**

ARMÁDNÍ MISTROVSTVÍ SVĚTA CISM V PARAŠUTISMU: DUKLÁCI ZÍSKALI DVĚ ZLATÉ A JEDNU BRONZOVOU MEDAILI! PŘEKONALI I DVA SVĚTOVÉ REKORDY

Na 46. mistrovství světa CISM v maďarském Szolnoku budou parašutisté Dukly Prostějov vzpomínat hlavně v dobrém. Domů si přivezli dvě zlaté a jednu bronzovou medaili. „Mohlo to být ještě lepší, ale i tak jsme velmi spokojeni. Překonali jsme rovněž dva světové rekordy, což se vůbec nečekalo,“ prohlásil při hodnocení trenér kapitán Libor Jiroušek.

Nejcennější kov získali jeho svěřenci v celkovém hodnocení družstev a týmové přesnosti přistání, třetí místo přidal v individuální akrobacii praporčík Miloslav Kříž.

Obě prvenství dukláků byla naprosto dominantní, a to i v konkurenci silné Číny či Německa. „Překvapilo to tady úplně všechny. Už po osmi kolech jsme věděli, že jsme pokořili civilní světový rekord (22 cm) v týmové přesnosti přistání. Po deseti kolech jsme navíc vytvořili nový civilní rekord v týmech (0+2 cm),“ objasnil kouč význam dosažených výkonů, jež znamenaly dvojitý zápis do rekordních tabulek parašutismu.

Absolutně nečekaným byl Křížův bronz. „Asi se divil i on sám,“ usmíval se Jiroušek. Velmi tomuto výsledku napomohlo únorové soustředění ve Spojených státech, kde se prostějovští parašutisté zaměřili výhradně na tuto náročnou disciplínu. „Miloš v ní udělal ohromný pokrok. Věřil si víc a víc. Povedlo se mu to tady. Na třetí místo se vytáhl posledním seskokem.“

Blízko k pódiu měl i nadrotmistr Petr Chládek v individuální přesnosti přistání a mezi juniory rotmistr Oldřich Zbírál. Prvně jmenovaný bohužel při shodném bodovém zisku se dvěma soupeři

nezvládl závěrečný tiebreak, v rozskoku vypadl jako první a skončil čtvrtý. „Přesnost je vždycky loterie. Jde o proměnlivou disciplínu. Hodně záleží na počasí a aktuální formě. Můžete mít štěstí i smůlu. V této konkurenci je jeho umístění velmi pěkným výsledkem,“ poznamenal kouč. Stejně dopadl ve své kategorii Zbírál. „Ještě před posledním kolem figuroval na prvním místě. Kdyby to dotáhl, měl by jistou medaili i v celkovém pořadí. Ale je to sport.“

Ve skupinové akrobacii obsadili dukláci sedmou pozici. „Předvedli jsme dobrý standard. Prvních pět míst obsadí vždy týmy, které se věnují pouze této disciplíně. Předstihli nás tak pouze šestí Němci.“

V Szolnoku se skákalo ve velkých vedrech, což na jednotlivce kladlo zvýšené nároky na celkovou připravenost. Jak technickou, tak psychickou. „Teploty se pohybovaly kolem 36 stupňů. Musíte se pořád udržovat v kondici, doplňovat tekutiny. Akrobatická kombinéza navíc vůbec nepropouští vzduch. Vydržet v ní do seskoků navíc někdy trvá i delší čas. Kluci se s tím prali velmi dobře,“ chválil Jiroušek. V historii armádních MS (od roku 1992) tak Česká republika rozšířila bohatou medailovou sbírku na 17 zlatých, 26 stříbrných a 16 bronzových medailí.

Duklu na světovém šampionátu reprezentovali nadrotmistr Bonifác Hájek, praporčík Miloslav Kříž, nadrotmistr Petr Chládek, poručík Ondřej Žák, nadporučík Oldřich Šorf, kameraman praporčík Jakub Pavlíček a mezi juniory rotmistr Oldřich Zbírál.

Text: Pavel Král (ASC Dukla),

foto: ASC Dukla

V Szolnoku byli prostějovští parašutisté silní ve všech disciplínách.

KRÁTCE ▼

ÚSPĚCHY DUKLY NA MEZINÁRODNÍ SCÉNĚ

Vodní slalomář Jakub Krejčí se stal vicemistrem světa v kategorii do 23 let. V Liptovském Mikuláši scházelo kajakářů Dukly po čisté finálové jízdě na vítězného Anatolea Delassuseho z Francie pouhých pět setin vteřiny. Mezi ženami se ziskem bronzu blýskla kajakářka Kateřina Beková. Ta brala 3. místo rovněž v kayak crossu stejně jako Matyáš Novák v kategorii mužů.

Kajakářky Barbora Betlachová, Kateřina Zárubová, Štěpánka Sobíšková a Adéla Házová (obě Dukla) si na mistrovství světa U23 v rychlostní kanoistice vyjely v Plovdivu v kategorii K4 stříbrné medaile. Krátce před tím vybojovaly ve stejném složení ve slovenském Zemniku titul mistryň Evropy.

Čeští orientační běžci vystoupali na čtvrté místo ve sprintových štafetách na mistrovství světa, ve skotském Edinburghu jim na medaili chybělo 24 vteřin. K výbornému výsledku pomohli i dva

běžci armádního centra Tereza Janošíková a Tomáš Křivda. „Velké pódium je vždycky pecka, čtvrté místo je paráda,“ komentovala povedený závod Janošíková.

Dráhařka Gabriela Bártová se na evropském šampionátu jezdců kategorie U23 v německém Cottbusu blýskla bronzem ve vylučovacím závodě.

Kajakáři do 23 let Michal Kulich s Jakubem Remutou vylovili ve slovenském Zemniku titul mistrů Evropy v závodě K2 500 metrů. Kanoista Jiří Minařík skončil na dvoustetmetrové trati třetí.

Moderní pětibojař Matěj Lukeš obsadil na mistrovství Evropy v Budapešti v individuálním závodě velmi pěkné 7. místo. Na 12. příčce se ve finále umístil jeho oddílový parťák z Dukly Filip Houška i Lucie Hlaváčková mezi ženami.

Text: pk

NA OLYMPIJSKÉ HRY V PAŘÍŽI SE KVALIFIKOVALO 29 SPORTOVců ASC DUKLA

Devětatdvacet sportovců Dukly se kvalifikovalo na XXXIII. olympijské hry v Paříži 2024 (*probíhaly po uzávěrce tohoto vydání – pozn. red.*). Barvy České republiky hájili v devíti odvětvích. Nejpočetnější zastoupení měl armádní klub v atletice (9), dále v rychlostní kanoistice (5), sportovní střelbě (4) a moderním pětiboji (4). Krátce před uzávěrkou žebříčků se parádním výkonem blýskl Vít Müller. Na republikovém šampionátu ve Zlíně zaběhl čtyřstovku překážek v novém osobním maximu 48,41 vteřiny, čímž splnil ostrý olympijský limit. Do té doby bojoval o každý bodík, po nádherném výkonu se už na světový ranking ohlížet nemusel. „Hodně mi k tomu pomohla skvělá atmosféra na stadionu,“ usmíval se v cíli. Ke všemu o 51 setin překonal rekordní čas šampionátu Jiřího Mužíka z roku 2002.

Za pět minut dvanáct proklouzli do nominace steeplař Tomáš Habarta a pětibojařka Veronika Novotná.

Dvacetiletému Habartovi pomohlo k premiérové účasti pod pěti kruhy odhlášení atletů figurujících na postupových místech. O tři roky starší Novotná byla na listině účastníků nejprve jako první náhradnice, mezi vyvolené se nakonec dostala díky tomu, že nebyl povolen start kvalifikovaným závodnicím z Běloruska.

Nominovaní sportovci ASC Dukla

Atletika: Jakub Vadlejch, Nikola Ogrodníková (oba oštěp), Nikoleta Jíchová, Vít Müller (oba 400 m př.), Patrik Hájek, Volodymyr Myslyvčuk (oba hod kladivem), Tomáš Němejc, Ondřej Macík (oba 200 m), Tomáš Habarta (3 000 m př.)

Kanoistika: Martin Fuksa (C1 1 000 m, C2 500 m), Petr Fuksa (C2 500 m), Josef Dostál (K1 1 000 m), Jakub Špicar (K2 500 m), Daniel Havel (K2 500 m)

Sportovní střelba: Petr Nymburský (třípolohová malorážka), František Smetana (vzduchová puška), Matěj Rampula (rychlopalná pistole, vzduchová pistole), Veronika Blažičková (vzduchová puška, třípolohová malorážka)

Moderní pětiboj: Lucie Hlaváčková, Martin Vlach, Marek Grycz, Veronika Novotná

Veslování: Miroslav Vraštil, Jiří Šimánek (lehký dvojskif)

Dráhová cyklistika: Denis Rugovac, Jan Voneš (madison a omnium)

Text: Pavel Král (ASC Dukla), foto: ASC Dukla

SEDMÝ OLYMPIJSKÝ START STŘELCI KOSTELECKÉMU UTEKL. NA BILANCOVÁNÍ JE JEŠTĚ ČAS, ŘÍKÁ

David Kostecký při stříbrném závodě na OH v Tokiu

Účast na olympijských hrách v Paříži mu sice utekla, přesto jejich atmosféru zakusil. Legenda sportovní střelby David Kostecký, šampion z her 2008 v Pekingu a stříbrný medailista z Tokia 2021 v disciplíně trap, si vyzkoušel odlišnou roli. S Michalem Dusíkem, elitním komentátorem České televize, přibližoval fanouškům finále střeleckých disciplín přímo z dějiště v Châteauroux. Devětačtyřicetiletá hvězda armádního klubu Dukla se rovněž vyjádřila k možnému pokračování své veleúspěšné kariéry.

Pod pěti kruhy se Kostecký představil šestkrát. Ani do Paříže neměl daleko, vždyť díky dosaženým výsledkům figuruje ve světovém

žebříčku na čtvrtém místě. Leč i tato skutečnost mu k účasti nijak nepomohla. „Vždycky ten sen máte, ale vyloženě zklamán nejsem. V mém případě by šlo o sedmý start, uvědomuju si svůj věk. Štěstí jsem si asi už vybral,“ naráží na fakt, že se na OH probojoval hned čtyřikrát do finále a získal dvě medaile.

I tak letos ve Světovém poháru dokázal vystoupat na pódium a konkurovat mladším generacím. Akce, kde se dala získat olympijská místenka, mu bohužel nevyšly. Na mistrovství Evropy v Lonatu skončil před měsícem třináctý, v únorové dokvalifikaci v Dauhá jej zase částečně ovlivnily zdravotní potíže. „Tady jsem si věřil víc. Střelnici znám, vyšlo mi tam i Grand Prix, kde jsem zaznamenal velký výsledek. Od loňska se trochu trápím s očima, ale nebudu se na to vymlouvat. Jen to bylo špatně načasované. Kdyby se to o pár měsíců posunulo, možná bych měl šance větší, ale nemá cenu se v tom už moc pitvat,“ krčí rameny a zmíní další důležitou skutečnost. „Trapu teď vévodí dvaadvacetiletí, pětadvacetiletí kluci. Konkurence je obrovská. Byl jsem rád, že jsem měl možnost o kvótu bojovat. V mém věku je už všechno jiné. Nevyšlo to, беру to sportovně.“

Priority pro příští sezonu zatím nastavené nemá. „Sezona ještě není u konce. Je tady mistrovství republiky, které vždy považuji za důležitý závod. Přijdou ještě další akce. A možná i finále Světového poháru. Na bilancování je ještě čas.“

V sezoně coby mentor úzce spolupracoval s třicetiletým Pavlem Vaňkem, jenž zaznamenal řadu vynikajících výsledků a svou výkonnost stabilizoval. „Rád bych mu ještě pomohl. Vidím u něho velký potenciál. On může být budoucností Dukly, je na velmi dobré cestě. Když vyladí pár detailů, bude ve světové špičce figurovat dlouho,“ je přesvědčen.

Text: Pavel Král, foto: ASC Dukla

MEMORIÁL GENERÁLMAJORA JANA PLOCE: NA SKEETU VLÁDLI DUKLÁCI NÝDRLE S KUČEROVOU, PADLY I ČESKÉ REKORDY

Třetí ročník Memoriálu generálmajora Jana Ploce, bývalého velitele Velitelství letectva a protivzdušné obrany, ovládli v disciplíně skeet střelci pořadajícího armádního klubu Dukla Hradec Králové. V kategorii mužů slavil prvenství Tomáš Nýdrle, mezi ženami Martina Kučerová. Na trapu se z vítězství radovali Jan Palacký a Zina Hrdličková z Olympu.

Nýdrle vystřídal na trůnu svého oddílového kolegu Miloše Slavička, který opanoval předešlé dva ročníky. Cestu za triumfem však neměl vůbec jednoduchou. V kvalifikaci skončil až čtvrtý. Ve vyrovnaném českém rekordu ji vyhrál Josef Stránský z Olympu, když trefil všech 125 terčů. Pětatřicetiletý Nýdrle však ve finále prokázal pevnější nervy. Souboj se Stránským vygradoval závěrečným rozstřelem, v němž závodník

Dukly využil zaváhání protivníka na dvojstřelu. „Bylo to těžké. Kluci z Olympu nás hodně trápili. V souboji o medaile jsem s nimi zůstal sám. Ale zvládl jsem to, i když s odřenými ušima,“ usmíval se po závěrečném výstřelu Nýdrle.

I Martina Kučerová nevstupovala do finále z pozice lídra. V kvalifikaci ji o dva terče předčila Anna Šindelářová (121). Skeetařku Dukly navíc dělily jen dva zásahy od překonání osobního rekordu. „To mě trochu mrzelo. Bylo by to hezké číslo,“ netajila rozpaky. Ve finále už svou brněnskou soupeřku předčila. „Bylo vedro, ale podmínky na střelení ideální. Vyhrála jsem poslední dva české závody, takže jsem si věřila. Výsledek je dobrý, jsem spokojená,“ poznamenala.

Na trapu se brokaři Dukly museli sklonit před rivaly z Olympu. Zina Hrdličková navíc

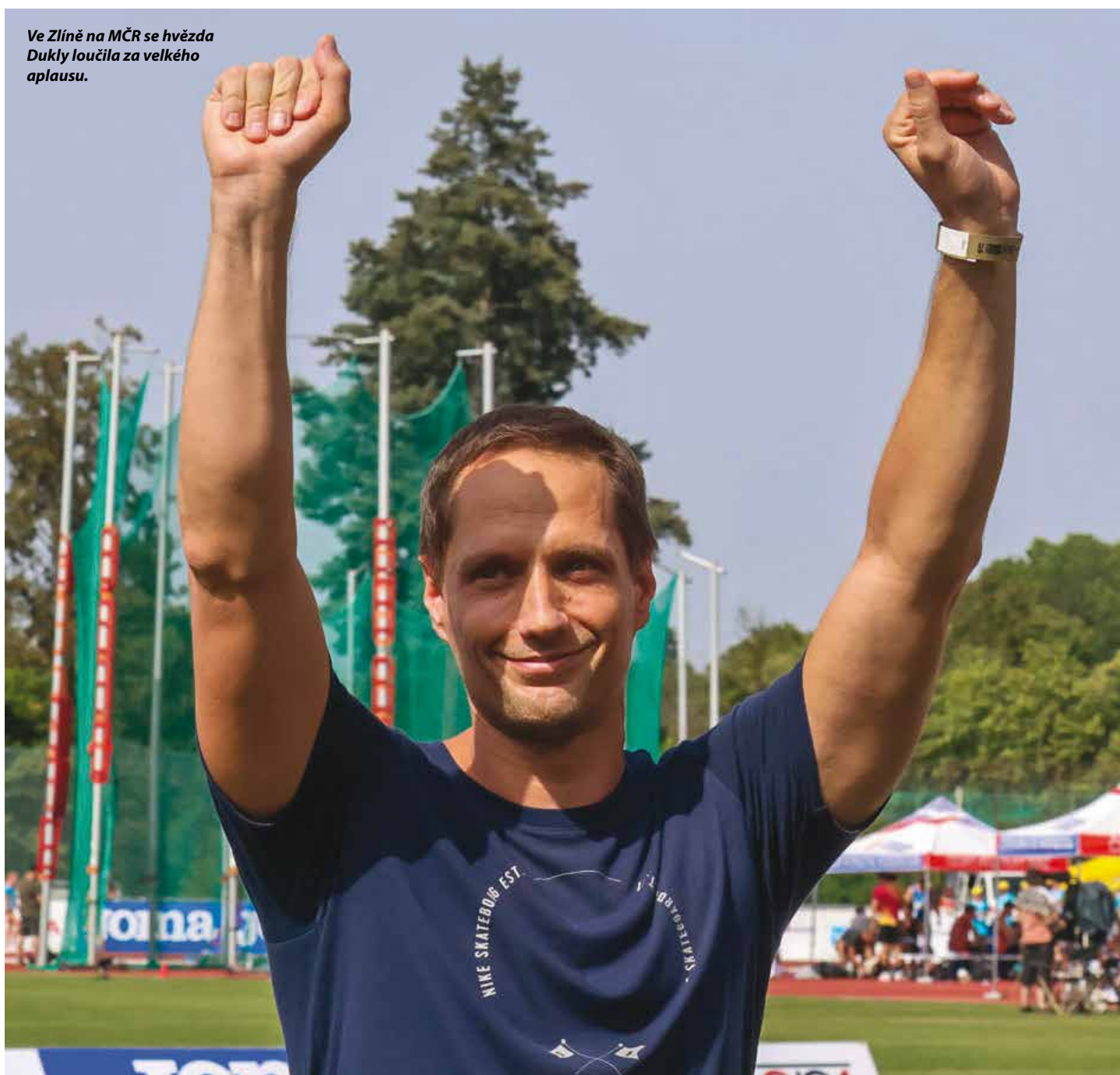
Na skeetu slavili triumf Tomáš Nýdrle a Martina Kučerová.

vytvořila v kvalifikaci český rekord výkonem 121 terčů ze 125. Mezi muži triumfoval Jan Palacký. Nejlepší z Dukly byli Jakub Kostecký (4.) a Pavel Vaněk (5.).

Text: Pavel Král (ASC Dukla), foto: ASC Dukla

VESELÝ SE CHTĚL LOUČIT S OŠTĚPEM V RUCE, ZDRAVÍ BYLO PROTI. S ATLETIKOU PROŽIL KRÁSNÉ ČASY

*Ve Zlíně na MČR se hvězda
Dukly loučila za velkého
aplausu.*

Na Stadionu mládeže ve Zlíně, kde se poslední červnový víkend uskutečnilo mistrovství republiky, vzal ve čtrnácti letech Vítězslav Veselý oštěp poprvé do ruky. Kdykoliv se sem vrátí, přemůže ho nostalgie. Nyní se tu se svou bohatou a úspěšnou kariérou rozloučil. Chtěl s náčiním v ruce, zdraví bylo proti.

V kariéře, kterou měl navzdory opakovaným zdravotním problémům složitou, vybojoval dvě olympijské bronzové medaile i tituly mistra světa a Evropy.

„Když jsem viděl program letošní sezony, říkal jsem si, že je to možná nějaké znamení. Že to ještě zkusím. Lákala mě olympiáda, mistrovství Evropy v Římě. Nakonec rozlučka ve Zlíně, i když v civilním oblečení, je také zajímavá,“ povidal Veselý, když mu diváci vestoje aplaudovali.

Pořadatelé přemýšleli, že byste se loučil soutěžním hodem v závodu. Nemrzí vás, že to nakonec neklaplo?

„Ta představa byla, realita je jiná. Tělo už mě nepustilo ani do jednoho pokusu. Loni na jaře začaly problémy s ramenem. Táhly se. Řekl jsem si, že si dám pauzu. Jak jste starší, potřebujete nabrat síly. Ke konci prázdnin jsem cítil, že by to mohlo jít. Byl jsem odpočinutý, ale letos na jaře se do toho zase vložilo tělo. Objevily se problémy se zády, navázalo rameno, ztrácel jsem flexibilitu potřebnou k házení. Spělo to ke konci.“

S atletikou jste začínal v Hodoníně, poté přišel na řadu Zlín...

„Je to tak, oštěpařem jsem se stal ve Zlíně. Byl tady úžasný trenér Jaroslav Halva, který kdysi v Banské Bystrici trénoval Honzu Železného a ten mi dal náhled na oštěp, který se ve mně udržel. Moc mě ovlivnil, tady jsem začal rozumět, co je oštěp.“

Kdy jste si naposledy hodil?

„Ještě jsem to zkoušel na tréninku v Praze, když jsem přiletěl z Afriky. Ale jen z trávy a lehkého pohybu, už mě to nepustilo ani do rozběhu. Nešlo to a doteď to nejde. Snažím se tělu vrátet, co mi dalo. Budu o něj pečovat, naslouchat mu.“

Zdraví vás brzdilo už v začátcích kariéry, ale i tak přišla řada skvělých úspěchů. Jak se za svou atletickou cestou ohlížíte?

„Byla krásná, taková překvapivá. Vždyť ve dvaceti jsem úplně skončil s atletikou a za tři roky znovu začal, pak se to celé nastartovalo. Byly problémy, které jsem se učil překonávat. Všechno, co by vás v normálním životě potkalo během deseti let, jste schopni ve sportu prožít během jedné dvou sezon. Různá zklamání a nastartování... Bylo to úžasné, nemám si na co stěžovat. Končit po čtyřicetce, to se málokomu podaří a jsem za to vděčný. Bylo toho mnohem víc, než jsem si tenkrát vysnil. Je to pěkná cesta, ten sport. Krásných téměř 30 let s atletikou.“

A nejsilnější momenty kariéry?

„Užil jsem si je ke konci kariéry. Bronz z olympiády v Tokiu, ten byl hodně překvapivý. V osmatřiceti to od sebe člověk úplně nečeká. A také mistrovství republiky v Hodoníně, kde jsem hodil 86 metrů. Celou kariéru jsem emoce příliš neprojevoval, ale tady jsem si je dovolil.“

Takže to je více než světové zlato?

„Moskva byla také obrovsky silná, ale tam jsem to od sebe čekal a čekali to ode mě i ti druzí. Když to ale od sebe nečekáte, má to svoje kouzlo.“

Určitě jste měl radost ze zlaté medaile vašeho velkého kamaráda Jakuba Vadlejcha na mistrovství Evropy v Římě...

„Co se mu tam povedlo, to bylo něco. Zlato k němu tak nějak patřilo a konečně si na něj

sáhl. Je to věc, která ho neuvede pod tlak, ale naopak už je v pozici, kdy je tuhle energii schopný zužitkovat, aby mu to dalo sílu. Je to zkušený závodník a soupeři moc dobře vědí, že v něm mají velice těžkého protivníka.“

Skončil jste jako aktivní sportovec. Kam povedou vaše další kroky?

„Nemám konkrétní plány. Budu se snažit dát si odstup i od atletiky. Prázdný prostor nebudu chtít hned něčím zaplnit. Pak může přijít něco nečekaného. Počkám a uvidím, co se vynoří. Cestu k trénování si nechci zavírat. Jsem pragmatik. Celý život házím oštěpem, a jestli můžu někomu předat nějaké know how, je to v téhle oblasti. Atletika je krásná, bude mě to k ní táhnout.“

Text: Jaroslav Čícha (ASC Dukla), foto: CPA

Během kariéry dosáhl Vítězslav Veselý velkých úspěchů. V oblíbě jej měli nejen fanoušci, ale i oštěpařská legenda Dana Zátopková.

Jsou letní prázdniny a doba dovolených. Na portálu se v této době objevují dotazy k možnosti čerpání řádné dovolené. Dnes se podíváme na jeden takový dotaz.

Dotaz:

Dobrý den,

kolik dnů řádné dovolené mi může nařídit čerpat velitel? A kolik dnů si mohu určit sám? Aktuálně máme nařízeno čerpat od 1. 7. do 19. 7., což je 14 pracovních dnů. Je to takhle OK nebo může nařídit pouze dva týdny, tedy 10 dnů?

Odpověď:

O čerpání řádné dovolené rozhoduje nadřízený voják, nikoliv voják (§ 33 odst. 1 zákona o vojácích z povolání). Tzn., že nadřízený **rozhoduje o termínech čerpání celé řádné dovolené** vojáka, nikoliv jen o dvou týdnech... Pokud má voják nárok na šest týdnů, určuje nadřízený voják, kdy a v kolika částech je bude voják čerpat. Není to tak, že by si voják sám mohl určit termíny čerpání řádné dovolené bez souhlasu nadřízeného. Pokud vojákovi rozvrhne nadřízený čerpání řádné dovolené na více částí, tak minimálně jedna z nich musí činit nejméně 14 dnů v celku, myšleno 14 kalendářních dnů po sobě jdoucích (tedy včetně sobot a nedělí, přesněji – včetně nepřetržitého odpočinku v týdnu), tedy dva týdny. Jedná se o celkovou dobu odpočinku vojáka, nikoliv o to, zda šlo o „pracovní“ nebo „nepracovní“ dny. Při určování řádné dovolené by měl nadřízený vycházet i z oprávněných zájmů vojáka, pokud to umožňuje zájem služby. Např. pokud má voják děti školou povinné, měl by mu nadřízený umožnit čerpat alespoň část řádné dovolené v době školních prázdnin.

Den nástupu řádné dovolené musí nadřízený vojákovi určit nejméně 14 dnů předem. Tuto lhůtu lze zkrátit, ale jen pokud s tím voják souhlasí. Nadřízený ji tedy nemůže zkrátit svévolně. Již určený nástup řádné dovolené může nadřízený (ale nemusí) na žádost vojáka změnit. Ovšem v případě, kdy to vyžaduje důležitý zájem služby, může nadřízený změnit vojákovi původní určený nástup řádné dovolené nebo ho z řádné dovolené odvolat. V takovém případě má ale voják nárok na náhradu nákladů, které mu tím vznikly (např. storno poplatky za zrušený rekreační pobyt). Voják je v tomto případě povinen upozornit nadřízeného na rozsah těchto nákladů (§ 33 odst. 4 zákona o vojácích z povolání).

Redakce IKP

Vydává MO ČR
Odbor komunikace
Tychonova 1, 160 01 Praha 6
IČO 60162694
www.army.cz

Redakce: Tychonova 1, 160 01 Praha 6

Grafická úprava: Milan Syrový
Jazyková korektura: Kamil Novák, Milena Krejsová,
Tierra Illan

V jednotkách ozbrojených sil rozšiřuje
VHÚ Praha – produkční oddělení
Rooseveltova 23, 161 05 Praha 6

Tisk: TISK CENTRUM, s. r. o.

Číslo indexu: 45 011
ISSN 1211-801X
Evidenční číslo: MK ČR E 5254

Uzávěrka čísla: 31. 7. 2024
Toto číslo vyšlo dne: 19. 8. 2024

Foto na titulní straně: Jana Deckerová

KONTAKTY DO REDAKCE

Filip Tesař (spolupracovník redakce)
telefon: 973 200 145
mobil: 606 710 643
e-mail: tesarf1@army.cz

Petr Třešňák (redaktor)
telefon: 973 200 152
mobil: 724 380 769
e-mail: tresnackp@army.cz

Jana Deckerová (redaktorka)
Rooseveltova 23, 161 05 Praha 6
telefon: 973 215 549
mobil: 606 604 733
e-mail: deckerovaj@army.cz

Milan Syrový (grafik)
telefon: 973 215 558
e-mail: syrovym@army.cz

Elektronická podoba A reportu
je umístěna na **www.army.cz**

Umíte dobře komunikovat?
102. průzkumný prapor
organizuje
**VÝBĚR
OSOB**

STAŇ SE PŘÍSLUŠNÍKEM ROTY
HUMINT
Zpravodajství z lidských zdrojů

POŽADUJEME

- Znalost anglického jazyka min. úroveň B2 - pokročilý
- Zdravotní klasifikace A
- Dobrá fyzická úroveň
- Předpoklady pro získání bezpečnostní prověrky na stupeň "Tajné"
- Zájem o další vzdělávání

NABÍZÍME

- Pravidelné nasazení v zahraničních operacích
- Účast na zahraničních kurzech a cvičeních
- Prostor pro kariérní růst a sebevzdělávání
- Pestrou pracovní náplň

VE DNECH 23. - 25. 9. 2024

Strukturované CV a motivační dopis zašlete na humint@army.cz

PEČUJTE O SVÉ ZDRAVÍ

S BENEFITY

- 15 %

Sleva na doplňky stravy
MY LOVED FOOD

- 15 %

Sleva na bylinky a doplňky stravy
BOTANIC

- 10 %

Sleva na masáže
STUDIO KLEOPATRA

- 15 %

Sleva na výživu a doplňky stravy
MAXXWIN

- 20 %

Sleva na sortiment testů
TESTS4CANCER

- 10 %

Sleva na doplňky stravy
NUTRITION-SHOP

- 10 %

Sleva na zákroky dentální hygieny
DH PETRA

- 10 %

Sleva na vitamíny a doplňky stravy
DOPLŇ VITAMÍN

- 10 %

Sleva na vybrané zákroky
INTER CLINIC

- 50 %

Sleva na lekce a cvičení
METODA TRE

- 20 %

Sleva na tinktury a bylinné směsi
HRŮZOVY KAPKY

- 15 %

Sleva na masáže ve studiu
MASÁŽE RELAX & SPORT VÝŠKOV

Benefity
pro vojáky AČR

www.benefit-army.cz

Sledujte nás na našich facebookových stránkách

Benefity
pro válečné veterány

www.benefit-veterani.cz

Agentura profesního rozvoje a podpory aktivit Ministerstva obrany ČR

pořádá

DEN otevřených dveří

na státním zámku
Komorní Hrádek

**7. září 2024
10–17 hodin**

**Čekají vás komentované prohlídky zámku,
vystoupení Vojenského uměleckého souboru Ondráš,
ukázky výzbroje a techniky elitních útvarů
Armády České republiky a mnoho další zábavy
spolu s pravým vojenským gulášem z polní kuchyně.**

Bezplatné parkování na vyhrazeném parkovišti. Vstup se psy do areálu pouze do venkovních prostor na vodítku.